کتاب بیلگیلری:

- کتاب آتی: سقر آت
- یازووچی: سید هاشم جعفری
- مهتمم: محمد حلیم یارقین
- نشر ایتیووچی: افغانستان قلم انجمنی
- نشر ییلی: ۱۳۸۹ش.
- سانی: ۱۰۰۰ جلد
- نشر ییری: کابل، میوند باسمه‌خانه‌سی
- صفحه و دیزاین قیلووچی: ژکفر حسینی

محبت

جت دېگن طایفه لر بیر زمانده مزارشریف شهری نینگ اطرافیده یشر ایکن لر. اولرنینگ گپریش لهجه لری ایسه (ق)حرفی نینگ کوپراق (غ) شکلیده سوزلردیلر. مهرو انه اوشه طایفه دن بولیب، جوده گوزه‌ل قیز ایدی.

اونینگ قرا کوزلری چیرایلی و قاشلری ایسه عجب بیر الهی مهارت بیلن قلمدېک چیزیلگن. بیرکون اوزی نینگ تارتار و ملایم دن ـ ملایم گینه ساچلرینی تره‌ب، ناجو درختی نینگ آستیده اوتیرگن ایدی. او اورنیدن توریب خیمه لر ساری یوره باشلدی. اما اولرنینگ یاتر یېری انه شو خیمه لرده ایدی. دېمک، اولرده بیرگینه یشش یېری یوقلیگیدن اوشه خیمه لرده اوتیرردی. ولی مهرو خیمه لردن یمانی کېلیب، بیر یانگه چیقیب اوتیرگنده نیمه دیر اوییلاو بیلن خیمه گه هم بارمه دی. بیر ـ ایکی یمان بروتلی کیشی نینگ اوتیرگنینی کوردی. ولی مهرو قیته دن خیمه گه کیرمه دی و ایزیگه قیتدی. دېمک، او اوزی نینگ انه شو یشه‌یدیگن محیطیدن بیر آز متنفر ایدی.

بیرکون او آق گاج کیریپ قرسی نی باشیگه سالیب، قرسیگه ماس چیرایلی و گل لاله دېک کونه‌گینی کییگندی. او بیر کته کان قوم تپه لیککه باریب چیقدی. گل لاله لر اطرافنی هم یم ـ یشیل قیلگن تورلی ـ تومن اوتلر و گل لاله‌لر طبیعت نینگ چیرایی اوستیگه چیرای قوشگن ایدی.

آسمانده اېسه اېندی گینه قویېگی تماندن چیقیب کېله یاتگنی یوپقه بولوتلر کۉرینردی. ولی بولوتلر یاغمه دیلر، مهرو هم بیرآزدن سۉنگ خیمه گه باردی. خیمه نینگ تۉریده آته سی میرلالا سله سینی قارن اۉستی بیلن قۉییریب، اوزەلیب یاتگن و آنه سی اېسه اونینگ قویی تامانیده اۉتیرگن اېدی.

خیمه ایچکری سیده اېسه کۉرپه و کۉرپه چه لر تۉشلگن. میرلالا قیزی نینگ کۉرگچ، اۉرنیدن توردیده، یانباشیدن جای بېردی.

مهرو غمچن حالده ـ آته سی میرلالا ساری بیر یۉل قرەب قۉییب، گپیرماقچی بۉلگنده آنه سی گپ باشله دی:

ـ نېگه اۉیلاو ده کۉرینه سن؟... دېدی قیزیگه و ینه کېین:

ـ منه قیزینگیز! ...گپیرینگچی؟... دېدی اېریگه مهرونینگ آنه سی اشاره قیلیب.

شونده آنه سی بیر یۉل ینه هم ایرجەییب قۉیدی. ولی آیتر گپینی بیلمه دی. اما مهرو آنه سیگه قهر ارەلش قره ب، نگاهینی یېرگه قده ب هېچ نرسه دېمه دی. و ینه آته سی خاتینی گه قره ب:

ـ قیز دېگن نرسه نیمه اوزی، خاتین؟ ـ دېدی.

درحال مهرو انه شو سۉزینی اېشیتگچ، اویدن چیقیش حالده میرلالا کته کان کلتک نی قۉلی گه آلیب غضب بیلن قیزیگه حمله قیلدی. بیراق مهرو هنوز هم اۉز گپی گه محکم و استوار اېدی. مهرو نینگ آته سی بیر پولدۉست آدم بۉلیب، قنده ی دیر ایش قیلیب مهرو اوستیدن پول تاپیش فکریده اېدی. پول اونگه همه نرسه بۉلگن اېدی.

میرلالا مهرو قیزی نینگ اۉزون و خرما بویاغیگه مېنگزش ساچلریدن محکم اوشلەگنچه اززانچه اوروب، سبەلب، مهرو نی هوشدن کېتکیزدی. قیزنینگ حتی قاچماققه حال و مجالی قالمه دی. کېین اۉشه کېلگن آدم اختیاریگه قۉییب کېتدی....

اما او آدم سلەسینی یانباشیدەگی تاقچه گه قۉیدیـ ده، مهرو بیلن مهر و محبت اره لش گپله ی باشله دی.

مهرو اوشنده هم اونگه قرمه ی بیر مرته خورسندی ـ ده، یوره گیده گی الم و قیغولرنی اۉزیچه یاپیب قۉیدی.

ـ قولاق سال عزیزیم، سېن شونچه لر هم چیرایلی و گۉزه ل سن که ...!

ـ دېدی، سۉزینی قیرقیب مهرو گه.

مهرو ایسه اونینگ سوْزلریگه پروا قیلمه‌ی، کوْز یاشینی رومال بیلن سیپریب، اویدن چیقیب کیتدی. کوْپ فرصتلر اوْتدی، مهرو آته ـ آنه سی بیلن یوزمه ـ یوز قدعلم قیلدی. او بیچاره بیر کته داغلی و تنگلی گرداب توزاغگه ایلینگن ایدی. مهرو همیشه بخت سیزلیک و قرا کونلرنی باشیدن کیچریب، اوْشه بیر محیطی گه نسبتاً نفرت و اضطرابگه توْلگندی.
تانگ ییتی بهار نینگ قوت بیرووچی شمالی ایندی گینه هور ــ هورلب قوزغالدی. اطراف ـ آسمان یمیشیل بوْلیب، کوْمکوْک میسه لر بیلن قوْشیلیب، چیرای اوستیگه چیرای و کوْرکملیک بغیشلردی.
اوْشه بیر فضاسیده تورلیتومن سیراقی قوشلر و بلبللرنینگ مستانه وار تاووشلری ضمیر قولاغیگه قده لردی. ضمیر آتلی بیر ییگیت اوْشه بیرده گی قیشلاقده یشردی. اونینگ گاوده سی تاغدن بیچیلگن دیک چهارشانه دن کیلگن بوْیچن ییگیت ایدی. یوزی آق و کلچه، قاشلری قلمدیک چیزیلگن، عزم و اراده سی کوچلی ایدی. او ایندی گینه اوْزی نینگ سرداش اوْرتاغی بیلن میسه و کوْکلرنی سیر و تماشا قیلیش مقصدده، ملا آذان بودنه آوویگه بیل باغله دی.
ضمیرنینگ قوْلیده توْپچه. تیککه تورگن حالده اطرافیگه متوجه بوْلیب، بودنه لرنینگ پاریم تاووشیگه قولاق سالیب، دقت بیلن اطراف و کوْکلرگه تامان تیرمولیب قره شتیریب، توْپچه قیلدی.
شو اثنا ده توْپچه تاووشی نی ایشیتگچ، بودنه‌لر قه‌یردن دیر سیره دی. همه اوْتیرگن آدملر اوْشه تاووشگه قولاق سالدیلر. بودنه ینه ده بیر مرتـه سیره دی. شونده همه‌لری بودنه توتووچی توْرینی میسه لر اوستیگه یازیب، توْرت کیشی توْرنینگ توْرت پایه سیگه یانده شیب، بیگه نیشیب قالدیلر.
بودنه لرـ توْر تماندن مستانه وار سیره دیلر و نیچه بودنه اولر قوْلیگه توشدی. اما ضمیر ییردن توریب، قوْلی نینگ آغزیگه تیگیزیب استه اوْرنیدن توردی. کیین قوْلی نی پیشانه سیگه پناه قیلگندیک، اوزاق راققه قره‌ب نیچه قدم یورگچ، کوْزی کیله یاتگن بیر نازنین قیزگه توشدی.
او سریغ کوْینک کییگن. صورتی آق گینه گاج کیریب قرسی آستیدن چیرایلی کوْرونیب، زیبا و حسین لیگینی اوْته یخشیراق نمایان قیلردی ....
او مهرو ایدی. ضمیر ایسه اونینگ کوْرگندیک، خوددی اوْزی نینگ یوره-گیده‌گی بار مقصدیگه ییتگنگه اوْخشب، اوْرتاقلرینی کوْمکوْک میسه لر

ایچیده قۆییب، باشقه بیر بودنهمهرونینگ قۆلگه کېلتیریش مقصدده اونگه قره ب یوره باشله دی.
ولی اۆرتاقلری بودنه توتیشگه مشغول ایدیلر. مهرو نینگ آق تخم دېک قرسی ملایم گینه بهار شمال ارقه لی پر- پرلب، خوددی شمالده اوچیب کېتگودېک بۆلگن پیتی اۆشنده هم قرسینی محکم توتیب تورگن حالده قرردی. ضمیر اونگه یقین باردی. اونینگ تارتار بۆلیب یاتگن ساچلری آق قرس تگیدن کۆرینردی.
او باش ـ اباغ اونگه نظاره قیلردی. ایاقلریدهگی آق بوتلری بوتونلهی کۆینک و کیم لریگه ماس توردی. ولی آزگینه اولرنینگ آستیدن ضمیرگه قرهب قۆیدیـ ده، هیچ گپیرمه دی. بیر آزگچه اولرنینگ ملاقات و اوچره شووی شونده ی ایمسیم دن باشلندی.
فضاده سکوت حاکم ایدی. ایککی لری نینگ عاشقانه نگاهلری بیرـ بیرلریگه توشدی. سېوگی و محبت اولرنینگ یورهکلریدن جای آلگن و استهسېکین. ایککی لری خیمه ساری یوره باشله دیلر. مهرو خیمه دن جوده کۆپ نفرت قیلردی. اۆشه پیتده کۆزلری خیمه گه بۆلیب، اۆیله نیب:
ـ نیمه اۆیلاوده سن؟ مهرو جان، عزیزیم! ... دېگنده، مهرو مهر اره لش قره دیـ ده:
ـ مېنگه اۆلوم یا که سعادت یۆلی!...ـ دېدی. کېسکین سۆز بیلن ضمیرگه قره ب:
ـ نېگه بونده ی دېیسن! ـ دېگنده ضمیر، مهرو دېدی:
ـ سیزگه همه سینی ایته من!! ـ دېدی، ضمیرگه اطمینان بېریب قۆیدی. مهرو آسانلیکده ایته آلمه دی. گۆیا اونینگ یوره گیده کیم قنچه گپلر و اۆیلردن تۆله بۆلسه. اما او جیمـ جیت ایدی.
ضمیر هم مهرو نینگ حسن و جمالیگه عاشققن. اونینگ خمار کۆزلری ضمیرنینگ یوره گینی اۆزیگه تارتدی.
ـ عزیزیم سېن بیر گپنی مېندن یاپه سن. اگرـ ده سېن اۆشه نی مېنگه ایتیب بېردیگنده...
ـ هیچ گپنی هم سیزدن یاشیرمهیمن... لېکن ... ! دېدی یو یوره کده خورسندی:
ـ لېکن مېن شونده ی بیر کیشیگه تېگه من که، شو خیمه محیطیدن مېنی نجات بېرسه، دېدی. مهرونینگ کۆزیدن ینه ده مورـ مور یاش

تۆکیلدی. کۆزلریدن یاش نینگ اینجو تامچیلری لپرلب تورگن ایدی. شو یاش اره لش ضمیرگه قرا کۆزلریدن تامگن یاشلری آره سیدن تپرمولیب، گویا اوشبو قره ش آرقه لی ضمیردن مدد و یاردم تیلب، اۆزینی ضمیرگه یاووقلشتیرماقچی بۆلدی.

شونده ضمیر مهربانلیک بیلن چین یوره‌کدن مهرو نینگ کۆز یاشلریدن کۆپ گپلرنی اۆیلب سپزدی و بیر عالم سۆز وگداز اونینگ یوره گیده کپچگن ایدی. او بیر عالم اۆی و قیغوگه کۆمیلیب، نیگه دیر وعده بپریشنی هم بیلمه دی.

مهرو ینه بیر مرته ییغی سیره ب ضمیرگه یانده شیب یالواردی:

- ضمیر، سپن مپنی یوره گیمده گی ارمانیمگه یپتکزه سن. سپن اۆشه ایشگه قادرسن. مپن سپنگه یوتک توتماچ من ... مرد ییگیت سن ... عشقیم سن!...

ضمیر بو سۆزلرنی اپشیتگچ، همه بیر اونگه قتتیق و ققشتغیچ بۆلیب کۆریندی. مهرو ضمیر نینگ بۆینیدن آلیب، ینه ییغله ی باشله دی:

- ضمیر گپیر دپاپمن! گپیر مپنگه وعده بپر ... مپنینگ چاره منی سپن قیله سن! بخت سیز عیال من!

ضمیر قنده ی قیلیب مهرودپک بیر جت قیزگه نیمه دیر وعده لر بپرسه و نیمه ایشلر قیلیش حقیده اۆیلردی.. او هم اپل باشقه و رسم رواج هم باشقه بۆلسه!! اونینگ هیچ بیر گپی هم ماس کپلـه آلمه دی و مجبوراً مهرو تمان قره ب، یوره گیده گی سۆزنی ایتدی:

- مهروا سپن مپنی مجبور اپتمه ... مپن سپنی قیسی شکلده اۆز نکاحیمگه آلیب بیله آله من؟ بو ایش مپنگه بدنامیلیکـکو! مپن آتم گه قنده ی قره ی آله من؟ اخیر مپن آتم نینگ اۆغلی منـ کو! دپدی یـو، مهروگه اپنگ سۆنگگی گپلرینی توشینتیردی.

تپر تامچیلری ضمیرنینگ تقدیر و پپشانه سیدن تامردی. مهرو نینگ ناله و فریادی هنوز توگنمه دی.

شو اثناده مهرو ینه یوره گیدن کویندیـ ده، سۆز و الم لری کۆپ لیگیدن اۆرنیدن توریب، ضمیرنینگ بۆینیگه آسیلدی و زارلنیب:

- ضمیرا اگر مپنی نجات بپره آلمه سنگ، آل اۆزینگ مپنی اۆلدیر. بۆینیمنی کپسیب تپشله... و لپکن مپن قانیمدن اۆته من! اۆلدیر مپنی! عشقیم خداسی سن ....

ضمیر هم اؤیلب کؤردی، لېکن مهرو نینگ چیرایلی و بیر بختلی عیال بؤلیشینی اوندن قسم بېریب سؤره دی:
ـ اؤشنده ی که سېن مېنی مجبور قیله سن، سېن حاضر بؤله سن می؟ بیر عفتلی و پاک عیال بؤلیب، مېن بیلن حیات کېچیریشگه نیمه وعده بېره سن؟
مهرو شو گپنی اېشیتگچ، خوددی اونینگ وجودیگه تازه دن روح بېریلگندېک بؤلیب، ضمیر تمان قره دی:
ـ اؤشنده ی یمان یېردن چیقسم، بیر پرهیزگار عیال بؤله من، دېب اولوغ تېنگریگه آنت ایچه من!
ضمیر کؤپ اؤیگه چؤمدی. سؤنگگی کېله دیگن گپلرنینگ حل قیلیب، جدی تصمیم بیلن ایش بجریش مقصدده آدیم قؤیدی و مهرو نینگ باشینی سیلب:
ـ اگر سېن مېنگه شونچه لر وعده بېریب، اؤز عزم و اراده نگدن قیتمی، مېنینگ شرطلریم نی ایسته سنگ، ولو که بدنام هم بؤلسم سېنی شو یېردن قوتقزه من!
ـ اؤشه یېرده فضا اؤزگردی. یوره کلرنینگ توگینی هم اؤشه زمان آچیله باشلب، ضمیر هم شونده ی بیر جدی ایش بجریشنی اؤزیگه مهم و کېسکین بورچ بیلدی و حویلی سی تمان کېتدی.
اویده ضمیرنینگ آته سی، اؤغلی حقیده برچه گپلرنی اؤز خاتینی بیلن سؤزلشیب تورگن پیتی، ضمیر اویگه کیریب کېلدی و بیر یانگه اؤتیردی.
آ ته سی بیرینچیدن ضمیرگه قره ب:
ـ خؤش اؤغلم، اېشیته من که بعضی نامناسب و بؤلمه غور گپلرنی ایتر ایمیشینگ! لېکن اؤزینگ اؤیلب کؤر که مېن کیم، سېن کیم و اؤشه بخت قرا بؤلگن مهرودېک جت قیز کیم؟... سېن اېندی مېنینگ اهل خاندانیم نی بیر جت قیز بیلن المشتیرمه.....
ضمیر اؤرنیدن توریب، ملایم لیک بیلن گپگه باشله دی:
ـ آته جان، همه گپلرینگیز تؤغری. هرقنده ی کیشیلر سیز و بیز نینگ عایله میزگه ماس کېلمه یدی. لېکن بیر ییقیلگن کیشی نی ینه هم ییقیتیب، تېپیش هم ضرورمی؟... مېن سیز بیلن مشوره گه کېلدیم ... او کېله سیده بیر یخشی و پاک عایله عیالی بؤلیشگه وعده بېردی، آنت (قسم) ایچدی.... آ ته جان سیزدن اجازه تیله یمن!؟

آته سی شاشیلیب دېدی:
- یۉق - یۉق، مېن هرگز اۉشه نگه موافق اېمس من! او قهر و غضب آره لش:
- بار، سېندېک اولاد مېنگه کېره کمس!- دېب، اونی اویدن چیقردی.
ضمیر اچیقلب اویدن چیقیب کېتدی. او قهر و غضبگه چۉمگن اېدی. بوتون وجودی داودیره ب، اۉزی نینگ اېتگن ایشی اوچون اۉیلب قالگن اېدی. اېندی بیر یاندن مهروگه بېرگن وعده سی گه باقه عزم و اراده سینی سېندیرمسلیگی و باشقه تماندن اېسه آته سی نینگ اۉزیدن رنجیتیشی کېره ک اېمسدی. ضمیر اۉزینی بیر چوقور گراب ایچیده کۉردی. اونینگچه، بیر ییگیت اوچون اۉز عزم و اراده سینی سېندیریش هم جوده آغیر و قیین نرسه اېدی.
اما او مهرونینگ سېوگیسی گه اېرشیش اوچون همه گپلرنی فکریدن ییتیریب قۉیدی. مه رو و آته سینینگ اونگه ایتگن سۉزلری اونی آزار بېرردی:
- آل ییچاقنی، بۉینیمنی کېسیب تشله ... اۉلدیر مېنی... عشقیم خدایی سېن ....
و آته سینینگ سۉزلری:
- یۉق - یۉق ! مېن کیم و سېن کیم و بیر بختی قرا بۉلگن جت قیز کیم!!- دېگنی قولاغیده جرنگلردی.
و سرانجام ضمیر باشیده گی بهار قدیفه سېنی بۉغزی آستی بیلن محکم باغلب، حتی شمالدن هم ایلدم راق آت چاپتیریب مهرونینگ دیداریگه یېتیب باردی.
خیمه لرده سکوت حاکم اېدی. برچه خیمه ده گیلر ضمیر نظریده کسل بۉلگندېک کۉرینردی.
او آتدن توشیب، چققانلیک بیلن مه رو ساری باریب بلند سېس بیلن:
- مهرو، مهرو!!- دېیه قیچقیردی. مهرو هم ضمیر سېسی نی اېشیتگچ، اونگه قره ب چاپدی. هنوز ایکاولری بیر- بیرلریگه یېتمه ی توریب، یوره گی النگه سیدن ضمیرنی کۉروب ییغلب یوگوردی:
- کېلدینگ می! - دییه، بیر- بیراولری بیلن قوچاقلشیب قالدیلر. شونده:
- مهرو، مېن سېنی آلیب کېته من! دېدی ضمیر. ایککی لری آتگه مینیب، اۉزلری تنله گن بخت و سعادت یولیگه توشدیلر.

تون اۋزی نینگ قرا توتون دېک خیمه سېنی ییغیشتیریب، اۋرنیگـه تانـگ نینگ یوپقه گینه آق چادری یازیله یاتگن ایدی.
مهرو بیلن ضمیر بیر باغگه یېتدیلر. کېچه پیتی باغ آره سیده‌گـی تاووشـلر قنده‌ی دیر قورقوو اولرنینگ یـوره گیـده توغـدیرردی و خـوددی بیرعـالم لشکر قیله یاتگندېک سېزیلردی.
مهرو بېزاوته لیک بیلن اۋرنیدن توریب، اطرافنی نظاره قیلـدی. همـه یېر ملاآذان بۆلگنی نی بیلدیرردی.
او بیر مرته گینه شاشیب اطراف آسمان و بـاغ نینـگ قرانغـو سـکوتی نـی کۆردی. ولی اونینگ قولاغیگه قمیشلرنینگ شیغـشیغ تاووشـی خـوددی بیرکیشی هیبتلی کۆز و قواره سی بیلن یا که خوددی یـاوایی جانورلرکېلـه یاتگندېک بۆلیب، تویولردی. او بیردن قورقیـب ییریگـه اۋتیـردی. خلص هیبتلی کېچه مهرونینگ بیر دقیقه هم تینچ و ایرکین حالده قۆیمه دی. اما ملاآذان گه یاووغ پیتی مهرو کۆزی چریمگه کېتدی... ولی قیـسقه اویقـو مهرونینگ ینه ده اویغاتدی.
او هلاسلنیب اطرافگه قره ی باشله دیـده، ضـمیرگه اویقوسـېنی ایتـدی. اونینگ کۆز لریدن یاش تامچی لـری میزـمیز تۆکیلـدی. خـوددی اۋزی نینگ کېله جک سرنوشتی نی انه اۋشه توشده کۆردیـدییسن.
تانگ ېېتی سوت دېک آقریب کېله یاتگن ایدی. ضمیر مهرو بـیلن ایـندی گینه اویقودن اویغانیب، ینه بیریانگه حرکـت قیلـیش مقـصدده آت نینـگ ایگرلماقچی بۆلیب ییردن توردی. آت بورنی نینگ پیشقیلاتیب ییرده گـی یخال لردن ییماق اوچون بۆینی نی ییرگه تمان چۆزدی و ضـمیر اونینـگ یوگنینی محکم اوشلب، ایکی لری آتگه مېندی لر.
شو اثناده بیرهیبتلی سیس اولرنینگ قولاغیگه سنچیلدی:
ـ تاخته دیمن! قیمیرایتمه! ـ... خبیث! اوضمیرآته سی ایدی..
ضمیر بیردن آته سی نینگ جذابه لی تاووشی نـی ایشیتگچ آت یـوگنینی تاولب قره دی:
ـ قیمیر ایتمه ضمیر! دیپه ـ ینه اۋغلیگه هوشـدار بېـردی. ضـمیر درحـال آتدن توشیب آته سیگه تمان قره دی. اونینگ کۆزلریده قورینچ یۆق.
ـ سېن مېنینگ سلمم نی ییرگـه اوردینـگ ... سـېن اۋلیـشینگ کېـره ک ایدی.

- آته اونده ی دېمنگ! مېن عزمیمدن قیتمه یمن! مېن مجبورمن ... هېچ ایش اېتمه گن من!
- بوندن باشقه نیمه ایش اېتماقچی اېدینگ ... مېنی یېر بیلن یکسان قیلدینگکولـ دېدی.
- یۉق آته، اېندی اختیار اۉزینگیزده ... لېکن مېن اۉزنگیزنی بېرگن تربیه نگیز و ایتگن سۉزینگیزگه کۉره باشقه ایش اېتماقچی من. مېن عزم و اراده مدن قیتمه یمن ... اېرکک کیشی قربان بوله دی. یعنی که مېن اۉز یۉلیمدن قیتمه یمن، بلکه اۉز مقصدیم و مرامیمگه اېریشماغیم کېره‌ک، منه اورینگ آته! اورینگ کۉسیمدن! دېدی و مهرو قۉلیدن توتیب، آت تمان یوره باشله گنیده آته سی قۉلیده‌گی میلتیق اۉقی نی ضمیر ارقه‌سیدن اوزدی. ضمیر اۉق ضربی بیلن:
- واخ! - دېیه ارقه گه قاییشیب قالدی. ضمیر اۉز هدفیگه اېریشدی. مهرو اۉزینی یلغوز قالگنینی اۉزیچه عار بیلیب، ضمیر جسدی اوستیگه اۉزینی تشله دی. لېکن ضمیرنینگ آته سی اېتگن ایشی حقیده اۉزیچه ندامت و پشیمانلیک نی یوره گیده اۉیلب کۉردی - ده، میلتیق نی یېرگه قۉییب، باشیدن عرقچین نی آلیب اۉغلی نینگ جسدیگه کۉزی تۉرت بۉلیب تیکیلدی و مهرو نینگ هنوز ییغلب یاتگنینی کۉردی. بیرآزدن سۉنگ مهرو ضمیرنینگ آته سی تمان یوگوریب یقه سیدن محکم اوشله دی:
- اېندی مېنی هم آتینگ... سرسان و سرگردان قیلدینگیز!... آتینگ دېیمن، مېنی هم اۉلدیرینگ!!! دېدی، بیراق او مهرو سۉراغیگه جواب بیره آلمه ی، جیم بۉلدی. او، ضمیر واقعاً هم حقلی اېکنینی بیلیب، ندامت و اضطراب بیلن اۉرنیدن توردی و کېلگن یۉلیگه قره ب کېته باشله دی. آسمان اېندی گینه آق سوتدېک بۉلیب، قویاش آلتین تاله لری هم ضمیر جسدی اوستیگه آز- آزدن توشه یاتگن اېدی.
مهرو هم اۉزی نینگ یکه و یلغوز قالگنینی توشونیب، ضمیرنینگ اېتگن فداکارلیگی اوچون باغ نینگ درختیگه اۉزی نینگ آسیب اۉلدیردی... لېکن سېوگی لری ابدی قالدی. حقیقی دۉستلیک و محبت ینه ده اۉز مقام و منزلتی نینگ اصل هدفی گه اېریشتیردی. دېمک محبت نینگ ایکی یۉلی بار: یا اۉلیم یا که کامیابلیک.

مقدس توپراغیم

ایرته بیلن تانگ آتگن ایدی. خانچهار باغ محله سینینگ پخسه تاملری آرتیدن قویاش نینگ سرغه‌یگن و زغفران کیپریگی یېر قلبیگه سنچیلردی. رمضان باشیده گی آق تېرلیگی نی قۉلیگه آلیب قاقیشتیردی ـ یو، قیته دن عادتده گی دېک باشیگه ایگری قۉیدی.

او، تایی نینگ آخوریگه کېچه‌گی کېلتیرگن اۉتیدن بیر کۉتاریم نی ایلتیب تشله دی. آت دمی نی بولب اۉت یېماققه باشله دی و رمضان ایسه اۉزی هم ایرتنگ چایی نی صرف ایتیش اوچون اویگه کېتدی و بیر آزدن سۉنگ، ینه ده دله گه کېتیش مقصدده آتنی ایگرله‌دی. آت جوده دېوانه لرچه مست و کیشنب تورگن ایدی و هرلحظه ده قولاقلری نینگ قیپیب، اوزاق ـ یقیندن، اۉته دیگن آتلرنی کۉریب یۉلگه کۉزی تۉرت ....

رمضان هر ایرته سی آتی نینگ عادتده گیدېک میندی و هیده ماقچی بۉلدی، ولی اوزنگی نی آیاغیگه آلمه‌گنی یادیگه توشدی. او درحال آیاغینی اوزنگیگه اۉتکزیب، آت هیده شگه تیارگرلیک آلدی و قمچی بیلن آت آرقه سیگه چۉزدی....

آت تویاقلری یېرگه تېگیش بیلن توزانلر بورکه‌لیب چیقردی، ولی رمضان آت اوستیده داربازلردېک توریب، آت چاپتیریشده هم چاپاندازلرنینگ آدم نظریده تیریلتیرردی.

رمضان تایی نی جوده سېوردی و هر زمان اویدن چیقسه، آت آخوریگه اۉزی نینگ هرخېل یخشی اۉتلردن قورشب قۉیگن اۉتیدن ینه بیرکۉتاریم نی بېرردی.

شو اثناده کوزی حویلی تمان آنه سیگه توشدی. آنه سی هم اونی کوزگچ بوکیلگن بېلی نی تیکلب، اوتمس کوزی بیلن اونگه قره‌دی. بو قره‌ش رمضان اوچون یوره‌گیده قنده ی دیر سوراغ توغدیردی. او اوزیچه اویله‌نیب قالدی و حویلیگه تامان یوره باشله دی. او یېرده آنه سی نیمه اوچون دیر اچینیب تورگنی نی کوردی.

او جیم ـ جیت. رمضان سېکین گینه آنه سی یانیگه باردی و ملایم لیک بیلن آنه سینینگ یېلکه سیگه قولی نی قویه توریب:

ـ آ نه جان نیمه گه خفه کورینه سیز!؟ دېگنیده، آ نه سی قباقلری نی توشیریب:

ـ سېن آدمنی گپیگه قولاق سالمه‌ی سن! آتنگ نیمه دېب ایش بویورگن اېدی. حال زمان هاریب ـ تالیب ...

رمضان درحال بو گپنی اېشیتیب، آنه‌سیدن آته سینینگ نیمه ایش بویورگنینی سوره دی. آ نه سی نیمه ایش بارلیگی نی اونگه آیتدی و او اېسه چققان چیقیب کېتدی و ارپه خانه نینگ سوپیریشگه باشله دی.

رمضان اېندی گینه اویی نی پاکلب کېلگچ، اېشیک نینگ تق ـ تق تاووشی چیقدی. او تېز ـ ده اېشیکنی آچدی. قره‌سه آته سی ینه ده بیر نېچه تېوه غله کېلتیرگن اېکن. او تېوه لرنی ایچکریگه اوتکزیب، آته سیدن ایلگری قاپلرنی بوشاتیشگه اوریندی....

رمضان ییگیرمه یاشیده‌گی ییگیت اېدی و آته سی بیلن هر بیر ییگیرمه سیرلیک قاپلرنی قولدر اېدی... او بویچن راق و چارشانه دن کېلگن ییگیت، و همیشه ایش قیلیش پیتی میتی گینه کیر دوپی سینی کییب، اوستیدن بېلباغ بیلن باغله‌سه، اوته ایشچن لیگی نمایان بولردی.

اوچمه سی اون تېوه یوکنی توکتگینچه بیر مرته هم نفس راحتلمه ی، هارس ـ هورس ایتمه دی، لېکن آته سی اېسه خوددی سووگه باتگندېک تېر دریاسیگه چومدی و اوغلی نینگ بو قدر ساغلام بولگنیگه قووانیب، خوددی کویلگی گه سیغمه گندېک بولدی.

رمضان اېسه تېوه لرنی سر به راه قیلیب کېلدی یو آ نه سینینگ یانباشیگه اوتیردی. کمپیر اېسه اېری اوتیرگنیدېک، بیر آفتابه سوونی کېلتیریب قویدی:

ـ رمضان جان نینگ آته سی کېتیرگن غله تگیز قنچه بار دیر؟ دېگنده، اېری جواب قه‌یتردی:

- چمه سی بیران یوز باتمان بۉلگن بۉلسه!
- یوز باتمان؟!
- هه یوز باتمان! حالی ینه هم خرمنی میز بار! - دېدی خاتینی گه او.
شو اثناده بیرکیشی حویلی دېواریدن هاولیققن قیافه ده:
- جامرد اکه!! ... های جامرد ...! دېب چقیردی.
او چققان:
- منه باردیم !! دېب سېس چیقردی و اېشیک تمان باردی.
اېشیکنی آچگچ، اېلمرادنی اېشیک آرتیده تورگن کۉردی.
- هه اېلمراد؟- دېدی.
جامرد حیرتلنیب اېلمرادگه ایز باستیره دېدی:
- سېنگه خیر!
- خبرینگیز بارمی؟
- نیمه دن؟ آیت قنی نیمه گپ بۉلدی!؟ - دېدی جامرد.
اېلمراد شاشیقیب نیمه دېیری نی بیلمه ی:
- اولر!! ... اولر!!... کېلدیلر...!! - دېدی، تیلی توتیلیب او.
جامرد یوره گی سیقیلیب کېتدی یو، نیمه دېب ایترینی بیلمه دی.
شو اثناده، بېش - آلتی آتلیق کیشی آت چاپتیریب کېلیب، جزبه لی تاووشده:
- های مردم! های قیشلاقده گی آدملر! بیرتنگ اوینگدن چیقمنگلر!! اگر چیقسنگلر، اونده گیله نی اۉزینگیزدن قیلینگلر!! - دېدی.
هېچ یېردن هېچکیم چیقمه دی. عکسینچه محله دن آتلرنینگ تویاغی و جزبه لی کیشنشی آدملرنینگ هیبتلی سېسلری بیلن قۉشیلگن اېدی:
- همه نگنی اۉلدیره میز. قیمیر اېتمنگلر!! دېگنده بیر عیال نینگ ناله سی هم چیقدی:
- وای قه‌یېرده سیزلر! قوتقه‌زینگ مېنی ... وای مېن ولدیم!!.. بو تاووش جامرد کۉنگلی گه یمان تېگدی. خوددی جامرد نینگ عیالی و یا یقین بیر کیشی سی کبی میه سیگه سنچیلدی. بۉکیب اویدن چیقدی یو جزبه لی سۉره دی:
- کیم سیزلر، نېگه بونده ی بی معنی تاووشلرنی چیقره سیزلر؟
شونده بیر اۉق آتیلیب، جامردنینگ کۉکسی نی تېشدی. جامردنینگ عیالی هم بو حادثه نی کۉرگچ اویدن چیقیب، قیغولی قلبی بیلن اېری تمان

یوگوریب باشینی کوتردی. شو بیلن رمضان قه یردن دیر ییتیب کېلدی و آته سینینگ باشینی کوتردی. ولی آته سی بیر بار کوزی نی آچدی ده، اوغلیگه قره ب: ـ مېن ایندی اوله من ... قیشلاغینگ... دییه کوزینی یومدی.

تانگ شمالی فاریملی ایسه باشله دی. آسمان نینگ او ییر ـ بو ییریده یوپقه گینه بولوتلر کورینیب تورگن ایدی. انه شو یوپقه بولوتلر آسمان نینگ بری بیر نقطه سی ییر تمانگه سیریلیب تورگندېک قویاش کیپریگی سنچیلگن سینگری گنبد و تاملرنینگ پخسه دیوارلری آرتیگه بوکیلگن ایدی. ولی بیر نېچه کیشی رمضان نینگ قوم ـ اوروغلریدن، جسدنی کومیش اوچون قبرستان کوچه سی تمان یوره باشله دیلر. همه میت نینگ اعزاز و احترامی اوچون داو قیرمه ـ داوقیر کوتررديلر. رمضان بوگون اوز قوملری بیلن ایدی. شو اثناده بیر کیشی النگه لی یوره‌ک بیلن اورنیدن توریب:

ـ جامرد اکه یخشی انسان ایدیلر، محلـه میز ایندی بوزیلماقده. بونگه جدیت بیلن کوره‌شه‌یلیک ... بوندن بویان بدترراق بولمه سین، تغین!...

بولر ییگیرمه ـ اوتیز کیشی ایدیلر. رمضان اوزی نینگ فکر و اندیشه سیگه چومیب اوتیرگن ایدی. همه جیم ـ جیت. رمضان آمرانه قیافه ده اورنیدن توریب، آلدین همه یاقنی اویلب، کېین دېدی:

ـ عزیز ایناغه لر! مېن بوگون یمان وضعیتد ه قرار تاپگن من ... منه ایندی سیزلر او کېچه‌گی بولگن واقعه گه نیمه نظر بېره سیز؟ آ تم سیزلر بیلن همیشه بیرگه ایدیلر.

ستار یوره ک النگه سی بیلن آتیلیب ییریدن توردی:

ـ آتنگیز همه میزگه مثالی سایه بان ایدیلر. اولر اولمه گنلریده ایدی، سیزدن کوره بیزگه کوپراق کېره‌ک ایدیلر. بو حادثه جوده بیر ققشتغیج واقعه بولدی ـ کوا! ... ایندی خلص کیم بیز بیلن کېتر بولسه بو کیشی نینگ اوچینی آلسک، منه شو ییرده بیز بېل باغلی میز!... دییه، اورنیگه اوتیردی.

اوشه ییرده سکوت حاکم بولدی. همه خلایق نینگ جعلی چیققنیدن بیر تور حالت اولرنینگ سیما و قیافه لریگه ایز ېېرگن ایدی. قهر ارەلش همه اورینلریدن توردیلر و رمضا ن بیلن هم نظر بولدیلر:

ـ رمضان جان! سیزگه بیزلر تماندن قول و قرار شو که، اېندی دن باشلب اتحاد و اتفاق بۆلیلیک و یاولر توغری سیده بیرگه تاختب مقدس آته توپراق نی یخشی اسره شده بیرگه کوره شه‌یلیک!...
رمضان نینگ کۆزلریده یاش تامچیلری تامردی، خوددی آته سی شو حاضر اۆلگن بۆلسه و غضبگه مینیب، آته سینینگ قبریگه بیر بار اینتیلدی
ـ ده، یاولر و بوزمه کارلرنینگ قیلگن عمللری توغریسیده «اۆتگن کونلر» نینگ فلمی سینگری نظریدن اۆتکزیب، اېندیدن باشلب یاولر بیلن کوره شیب، اوچ آلیشیده مصمم بۆلدی. او اۆزیچه دېدی:
ـ ای مقدس توپراغیم! بوگون آتمدن ایریلدیم، لېکن اېندی اېسه آته وطنیم سېن اوچون کوره‌شه‌من و یاو لرینگدن اوچینگنی آلمسم قویمم !!... ـ دېدی یو قوم و اوروغلری بیلن حویلی سی تمان یۆلگه توشدی.
رمضان اېرته سی کوره‌ش میدانیده یاولر بیلن گزه آلیب، مرد میدان بۆلدی و تاشلر چۆققی سیده تاغلرگه کۆکسی تېگیب، مقدس توپراغینی اسره‌ی باشله‌دی.

خانچهارباغ قیشلاغی ـ ۱۳۸۴ش

بیر عیال‌نینگ اۉتمیشی

تانگ شمالی تاغلر دره سیدن بیتیم گه یمان ته‌گردی. چال آتم ایندی گینه تاغدن هاریب ـ تالیب که‌لدیلر و جامه کارلرینی چیقرمسدن مه‌ن بیلن اۉتیردیلر و بیر گیلاس سوونی ایچدیلر. مه‌ن اۉشه پیت اۉن ایککی یاشر قیز ایدیم. مه‌ن و آتم ایزمه ـ ایز اویگه کیردیک. اوگک اکم، عوض خان هم ایندی گینه اویگه که‌لیب مات و مبهوت اوی نینگ بیر بورجگیده اۉتیردی. آتم اونینگ صورتیدن بیر سرنی سه‌زدیلر ـ ده، تینچ سیز بۉلیب اکم گه یاووغلشیب:

ـ سه‌نگه نیمه بۉلدی؟ ده‌ب سۉره دیلر. اکم ایسه اۉیقدن ده‌ک غمچین حالده:

ـ مه‌نگه هیچ نرسه بۉلگن یۉق! ده‌یه قیسقه و عجله بیلن جواب قه‌یتردیلر. ولی بو قیسقه جواب آتم نی بیرآز اضطرابگه سالدی؛ زیرا عوض خان مشتلرینی قهر و غضب بیلن بیر ـ بیریگه اورردی ـ ده، خوددی اونینگ یوره گیده گی یاپیق سر عوض خان نینگ قلبیگه سیغمه گنده‌ک، اوی نینگ بیر تمانیگه باریب کۉزلری قان قویمه بۉلگن حالده:

ـ آته، مه‌نگه هیچ نرسه بۉلگن یۉق! ـ ده‌گنده، کۉزلری قیپ ـ قیزیل بۉلگن ایدی. او:

ـ ولی نیمه بۉلدی؟ ـ ده‌یه وارخطا و قۉرقینچ اره لش ایشیکدن چیقدی. مه‌ن ایسه آتم بیلن انه شو یوز بیرگن حادثه ارتباطیده فکر المشدیک. شونده قندوز شهری نینگ دشت برچی محله سیده بو گپلر آوازه و دروازه بۉلیب، یاش ـ قرری همه یرده ایشیتمه گن کیشی یۉق ایدی. اما کیم بو

بۆلگن قضیه‌گه یوره‌ک کویدیرمه سین؟ خلص اۆشندن سۆنگ زمانه وضعیتی هم تورلیچه اۆزگردی.
بیزلرنینگ حویلیمیزده قوم ییغیلیش لری بۆله باشله دی. آ تم نینگ قملگه سالیب اززانچه اوروب، سبه لب، بند زندان قیلدیلر. بیزلرنینگ قوم ـ اروغلریمیز همه سی هم قملدی.
بو قضیه دن بیر آی اۆتدی. عرف یوزه سیدن مېنی قتل تاوانیگه المشتیردیلر....
بیر کون هوا عجب یاقیملی ایدی. آ سمان نینگ اېنگ قویی قسمتلریده بیرآز گینه قرا نیل بۆیاغی کبی بولوتلر یېردن کۆتاریلیب تورگندېک بۆلیب، سیم ـ سیم اېسه دیگن شمال ارقه لی بیرآز تۆپیرلرنی تۆزدیرردی. مېن اېسه آتم بیلن خمیر قاریدیک. آتم آیاق لریده ایسقین و مجال قالمه گودېک قیین لیکده تشقریگه چیقدیلر. شو اثنا ده تاشدن بۆلگن دیوارلر آرقه سیدن اوچ ـ تورت کیشی میلتیقلیکلر کۆرینندیلر. بیرته سی اېسه اۆغرین گینه تاش دېوار اوستیگه بۆکلب چیقیب، ایزیدن ینه بیر کیشی کۆرینندی. بیرآزدن سۆنگ کۆپه ییب قالدیلر. همه سی طالب ایدی. اولرنینگ آق ـ قرا سله لری تیزه لریگه توشردی. میلتیق لری هم قۆللریده و قطار اوزمه لری بېل و یېلکه لرینی هیبتلی بېزه گن ایدی. مېن اولردن وحشت ایتردیم. بوتون وجودیم گه بیر تور تیترتمه و دهشت کیردی. شو اثناده ایشیک نینگ تق ـ تق تاووشی چیقیب، بیر کیشی وارخطالیک بیلن:
ـ ایرگش !... ایرگش ! ـ دېدی.
مېن اۆز یېریمده تیککه قاتیب قالدیم. آتم اېسه باریب، ایشیک نی آچدیلر. بیگیر مه دن آرتیق طالب حویلیمیزگه هجوم ایتدیلر. و آتم نینگ قۆللرینی آرقه گه باغله دیلر. مېن بوتونلی اوچردیم و اۆن ایککی یاشر قیز بۆلسم هم باشیمدن چیققنیگه تن بیردیم. بو واقعه نی کۆریب، یوره گیم یاریلگی دېک بۆلدی. کۆزیمدن یاش تامچی لری میزه ـ میزه تامردی. آیاقلریم آچیق، ساچلریم هم بوزیلیب قالدی. داودیره ب ییغلردیم.
شونده طالبلرگه قۆشیلگن جمعه بای نینگ تخم و تیجیدن بیری، مېنینگ ساچیمدن محکم اوشلب، میلتیقه اۆق سوردی. حویلی اۆرته سیده کۆپ طالبلر ییغیلگن ایدی. مېن ییغلردیم. بیر آزدن سۆنگ، آتم نی هم قه یېردن دیر قۆللری باغلیق آلیب کېلدیلر. باشلری یاریلیب، قان لری

بېتلریدن آ قیب، خوددی قیزیل بۆیاغگه چۆمیرگندېک بۆلیب، ییغلیشیب تورگن طالبلر اۆرته سیگه اېلتیب قۆیدیلر.

او یېرده سکوت حاکم اېدی. لېکن طالبلرنینگ هردایمگی تبلیغ لری اۆشه یېر فضا سیگه یېنگره ب دهشت و قۆرقینچ ترقتردی.

شو اثناده اولرنینگ آق سله اۆره گن کاته‌کانلریدن بیری، قۆپاللیک و قوقیمه لیک بیلن اۆرنیدن توریب، اوز تیلیده سۆزله ی باشله دی:

ـ جمعه بای نی اۆلدیرگن، عوض خان نی نېگه قاچردینگ؟ ـ دېیه قرا کېبل بیلن بیر نېچه کېبل نی باشیمگه اېندیردی.

مېن بغرب ییغله ی باشله دیم. یېنه بیریسی میلتیق بیلن یسته دی و شو کبی زندانگه توشدیم. کېچه اوستیمگه بیر قیامت بۆلدی. بیر آغیز نان و بیر پیاله سوو تاپیب ایچیش مېنگه جوده قیین ایش بۆلدی.کۆزلریم اطرافگه تۆرت. هېچکیم مېنینگ دادیمگه یېتیب کېلمه دی. بیر اوگک اکم بۆلسه هم اۆشه کون چیقیب کېتگن اېدی و اېندیدن کېلمه‌یدگن بۆلیب قالگن اېدی.

مېن اۆشه کوندن سېنگ آته نینگ دیداریدن محروم بۆلدیم. ساعت اۆن ده مېنی بیرطالب بیلن بیر اویگه آلیب باردیلر. اله قنچه طالبلر او یېرده ییغیلگن اېکن. بیریسی نینگ قۆلیده اوزون تسمه و بیری نینگ قۆلیده اېسه قتتیق قرا کېبل.

کېبللی کیشی نینگ کۆزلری قیپ ـ قیزیل، قان قویمه اېدی و اوزون سقاللری نی سیلب، مېن تمان هیېتلی قره ب، مزه نیب قۆلیده گی برق سیمی نی بولب آلدی ـ ده، بیر کلته بۆیلیک آدم نی کۆرساتیب:

ـ اېندی سینی، شو آدمگه قۆشه من! ـ دېدی.

مېن اېسه قاطعانه ایتدیم:

ـ مېن اونگه تېگمه یمن! اونی قبولیم یۆق! بیراق هېچکیم سۆزیمگه قولاق سالمه دی.

او آدم نینگ گلا ب الدین دېیراېکن لر. او بیر یات کیشی اېکن. مېن یېنه ده ییغلب:

ـ یۆق!، یۆق!... دېگنیمده، یېنه بیر کیشی قوقیرتاغیمدن محکم بۆغدی ـ ده، هاریگونچه اززانچه سېله باشله‌دی. اصلا مېن و اېر قیلیش، روز و روزگار توتیش اوزیمچه قیین. و سرانجام مېنینگ دادیمگه بیرار کیشی هم

قولاق سالمه دی. برچه قولاقلر مېن اوچون یاپیلگن ایدی. شو سبیلی گلاب الدین مېنگه زۉردن ـ زورغه اۉشه کوندن بویان ایر بۉلگن ایدی.
گلاب الدین، مېنینگ ایزیمدن همیشه و هرکون پایلب ـ بېکینیب یورردی و هر نرسه نی بهانه قیلیب، کونیم بیر بۉلسه، تیاغلنیشیم مېنگ ایدی.
مېن خوددی کۉزی باغلیق قوش سینگری قه یېرگه بارریمنی و قه یېردن کېلگنیم نی بیلمسدیم. مجبوراً پېشانمدن چیققنیگه تن بېریب توردیم.
شوندن سۉنگ او مېنی یات ملک پاکستانگه آلیب کېتدی. بیر نېچه کونگچه جوده قیین چیلیککه قالدیم ـ ده، شو کبی کون کېچیر دیم.
قیین آنم، همیشه مېنی اچیغی چیققنیدن، جمعه بای اۉرنیگه کېلگن سن! دېیه قیینردی.
مېن بیرکون همه یېرلرنی اۉیلب کوردم؛ ولی هېچ بیر ایش قیلیشگه موفق بولمه دیم. اما گلاب الدین نینگ آز فرصت اویده یۉقلیگیدن فایده لنیشیم خیالیمگه کېلدی. قۉشنیلریمدن حبیب الله ناملی کیشی عایله سی بیلن بیرگه کیم قنچه قیین چیلیکلر چېکیب، افغانستان ملکی بۉلگن اندخوی شهریگه کېلدیم. کېلگن کېچه میز اۉشه یېرعیاللری بیلن بیرگه ایدیم.
افسوس که شرایط کۉپ یمان ایدی. بیر ملکده سۉراغ بۉلمسه، یشاوچیلر هم عذابگه قالر ایکن، اینیقسه مېن کبی عیال کیشیگه. عیاللر بری بیر همیشه غرضلی انسانلر یېمیشی بۉلگن. انسا نیت و انصاف دېگن توشونچه سی عیاللر تۉغریسیده ملک سقلاوچیلری هم رشوت و پاره خۉرلیک بیلن انسان نامی نی اونوتگنلر. بوگون همه شونده ی چکین نرسه لرنی پول اۉز حکمی آستیگه آلگن. شونینگدېک، حبیب الله هم اۉشنده ی غرضلی کیشی ایکن. کېچه نینگ بیر پیتیده او هم مېنینگ قۉرقیتماقچی بۉلدی.
ولی مېن عیال لیگیمدن دفاع قیلیب، قراننو کېچه ده قه‌یېردن دیر بیر بیچاق واسطه سی بیلن حبیب‌الله کۉکسیگه اوردیم و حویلیدن چیقیب کوچه ساریگه قاچدیم. شو اثناده کیم دیر بیر میلتیقلی کیشی نینگ جزیه لی تاووشی ایشیتیلدی:
قیمیرلمه! کیم سن؟ دېدی بیرعسکر.
شونده میلتیق نینگ شقیر- شیقیر تاووشی قولاغیم گه کیردی. مېن جیم ـ جیت، اۉزیم نی اۉشه یېرده گی ایسکی دېوارگه یېکینتیردیم. شونده ینه هم بیر عسکرنینگ قهر اره لش سېسی مېنی قۉرقیتدی:

کۆتر قۆلینگنی‌ﻟ آتیله سن! دېدی. مېن اراده سیز، موزدېک تیککه قاتیب قالدیم و تیلیم باغلنگن دېک بۆلدی...
بو نازیه آتلی بیرعیال نینگ باشدن کېچیرگن حکایه سی اېدی. اېندی قانونچیلر و قانون حامیلری نینگ قنده ی قضاوت اېتیشی اۆزلریگه معلوم و بس.

خانچهارباغ قیشلا غی ۱۳۸۵ـ یبل

سقر آت

تاش، سقر آت نینگ یالینی سیپه‌لب، تېوره‌ک ـ اطرافیدن ایلنیب کۉردی. آت مست و دېوانه وار بۉلیب آسمان ساری بوکلب سویلردی یو بورنی نینگ یازیق پره لری بیلن کۉچه دن اۉته دیگن آتلر تویاغی نینگ تاووشیگه قولاقلرینی قیپیب کیشنب، یوره‌ک النگه‌سی نینگ آغزیدن چیقرردی.
تاش هردایم سقر نینگ سووی و سیلی، ارپه و سمانیدن خبردارلیک قیلردی. اونینگ قره شیغیگه ماس کېلگن هرنرسه نی بیرینمسدن بجرردی. او، نه فقط بوگون، بلکه کېچقورون پیتلرده هم اۉن ایککی ای آتی ایدی یو خلاص.
او کېلیشگن، گاوده سی تاغدن کېسیب آلگندېک ایدی. ییگیت لیگی ییگیتلردن آرتیق ایدی.
او سقرنینگ جان و دلیدن کۉپراق سېوردی. او نینگ اوستیگه مینگن کیشی هم ذره چه یېرگه توشه سی کېلمه ی، یورغه و موزون قدملری هیچ بیر آت نسلیدن چیقمه‌گن. تاش تۉرت ییل ایلگری آته سی جۉره تاغه نینگ کۉپکه قوشدی و قریب کېله یاتگن بیر گینه کمپیر آته سیدن باشقه بیرلرته کیشی سی یۉق ایدی. او ایرته‌لب سقرگه نماز وقتیده سمان بېریب، جول- چنده لرینی ینگیدن تۉغریلب سالدی ـ ده، سطل نینگ سوودن تۉلدیریب، آت نینگ اۉنگیگه ییتکزیب قۉیدی. چونکه او آت، آته

سیدن قالگن میراث بۆلیب، اونینگ یخشی کۆریشی هم انه شو سببدن ایدی.
تاش بیر کون عادتده‌گیدیک سقرنینگ ایگرلب ساودیرماقچی بۆلیب، کۆچه ساری موزون قدملری بیلن هیده‌ی باشله‌دی. آت آسمان سویلب، پرنده لرنینگ پررلش لری بیلن بیر آز اوچیب توشردی. تاش سقرنینگ یوگنیدن محکم اوشلب، اوستیگه میندی ـ ده، آتدن ییقیلمه ی هیدردی؛ زیرا ایککی کوندن کیین جمعه کونی کیلردی و تاش هم اۆشه کون سقرنینگ اۆغلاق باشلنگینچه میدانده اعضای بدنی، ایاق و بیللری نی قیزیشتیردی. دیمک سقر اۆشه کونی سیناو ـ امتحانگه بارردی.
کون و تون اۆتدی. جمعه کونی آتلر اۆغلاق میدانیگه کیلگن ایدیلر. هرتماندن آتلرنینگ سیسی قولاقلرگه سنچیلردی. میدانگه ییغیلگن خلایق هم اۆزلریدن بیر کته دایره و ییغلیش نینگ تشکیل بیریب، خلایق غالمه غالی و آتلرنینگ مستانه وار شیحه لری اۆغلاق میدانی فضاسیدن ایشیتیلردی. آدملر ایسه اۆغلاق نینگ باشلنغیچ لحظه لرینی کوتر ایدیلر. ولی لودسپیکردن چیققن یوره‌کنی سیتووچی تاووش اۆغلاق باشله نیشیدن خبر بیریب، اولوسگه ایتدی:
ـ قوملر، ایناغه لر! اۆغلاق باشلنه دی، التماس میدان نی کینگی تیرینگلر!
تاش نینگ آتی میدانگه کیلگن آتلر ایچیده مثلسیز ایدی. آتلر اۆزلری نینگ اراده سیزلیک قیافه لری بیلن آرام تورمسدیلر. اۆجک میدانگه تشلندی. آتلر همه سی اۆجک تمان یوگوردیلر. چاپ اندازلرنینگ قمچیلری آغیزلریده تیشلنگن ایدی. هرقیسی لری اۆجککه قۆل اوزاته آلمه ی، قۆللری بیرار قتله هم اۆجککه تیگمه دی. تاش آتی اۆجککه یقینلشمه گنده بار– بار اونی قمچی بیلن ووردی. قهر و غضب چاپ اندازلرنینگ یوزیدن سیزیلردی. تاش نینگ سقر آتی کۆپ تلاش و مشقتلر بیلن تقیمگه کیردی– ده، اۆجکنی جور تمانگه آلیب باردی. چاپ اندازلر سقرگه مانعلیک قیلردیلر. شونده سقر هم آتلردن اوستونراق چیقیب، چندیرینی چۆزه باشله دی.
اۆشه کونی اۆجکنی تاش آتی"سقر" کۆپراق بیردن کۆتردی و همه نینگ توجه سینی اۆزیگه تارتدی.

تماشاچیلر هنوز تورمه‌گن. یارمحمد محله نینگ اینگ پولدار آدملریدن بۆلیب، تاش نی اۆز حضوریگه چقیردی. گۆیا سقر آت اونینگ یوره گیدن آلگن ایدی.
تاش هنوز جامهٔ کاری نی چیقرگن یۆق ایدی که، یار محمد حضوریگه کیلدی. آت بۆیینی نی آسمان سویله تیب، آغزیدن چیققن کپی بیلن آغیزلاغینی چینب، چراغ پایه بۆلیب، آنده- سانده کیشنب قۆیردی.
یارمحمد هم پۆستینی نی ییلکه سیدن توشگنی قۆیمه ی، کیسه سیدن بیر بندل پول چقاریب تاشگه بیردی. تاش ایسه پولنی آلمه دی- ده حویلی سی تمان آت بیلن یۆلگه توشدی.
ساعت سکیزده فارم و یاقیملی شمال توریب، یارمحمد بیتی نی هم انه شو یاقیملی شمال سیله دی.
یارمحمدنینگ یگانه عاشیققن نرسه سی او هم "سقرآت" ایدی. یارمحمد نینگ بوتون وجودی سقر آتگه باغله نیب قالگن ایدی.
بیرکون یارمحمد یانباشلب، آشنا و برادرلری بیلن آت باره سیده سۆزلماقده ایدی. چیلم نینگ قره توتونینی فضاگه پوفلب ییباردی-ده، شیرینه(شیرنظر) تمانگه قره ب:
- آتنی قنچه پولگه بیرر ایکن؟ گپیر قنی شیرینه! دیدی.
شیرینه اۆزی نینگ جیلمه راق دۆیی سیگه تیققن ایدی، یارمحمدگه قرب:
- یارمحمد بای، بیله من که آتگه خوشینگ کیلگن. همه دن اول آتنی اۆزینگنیکی قیلماقچی بۆلسنگ تاش نینگ یوره گینی آل! دیدی.
شو اثناده تاش اولرنینگ اختلاطی اوستیگه کیریب کیلدی. گپ شو باره ده یازیلیب قورتیلدی. تاش هم کۆرپه‌چه اوستیگه اۆتیردی. شیرنظر بیر گیلاس چاینی اونینگ اونگیگه قۆیدی. یارمحمدنینگ هم بوتون کۆنگلی سقرده ایدی. ولی اصل سۆزنی تاش حالی ایشیتگن یۆق. یارمحمد تاش گه قره ته:
- قه ییرده سن؟ کۆرینمه‌یسن-کو؟ دیدی.
- مین هم بار من، اۆز ایش وکوچیم بیلن! دیب قۆیدی.
یارمحمد ینه قه‌یتیریب سۆره دی.
- شو ییله لر نیمه ایش بار؟ بیرار غریبچیلیک تاپسنگ یمان بۆلمیدی - کو!

ـ اؤزیمگه لایغ ایشیم بار، یارمحمد اکه! بیر آت و بیر مېن! دېدی، خورسنیب یارمحمدگه.
آت دېگن سؤز یارمحمدگه جوده یاقیب، یارمحمدنی عجایب بیر دنیا و بیرگؤزه‌ل عالمگه آلیب کېتگندېک بؤلدی و رندانه هېچ نیمرسه دېمه دی و یلغوز:
ـ خیر ایش! ...دېدی و ینه توصیه قیلدی:
ـ آت نی یخشی باققین تاش، آتینگ جوده یخشی نرسه بؤلماقده!
تاش، یارمحمدنینگ سؤزینی تینگلب، بیر یول گپیردی:
ـ اؤزی هم، دنیاده بیرگینه آتیم بار-کو! دېدی تاش.
چیندن هم آت سؤزی یارمحمدنی اؤز ایچیگه قره ب آلگن و اونی یخشی کؤرگنی باعث، سقرگه اېگه بؤلیش اونینگ اساسی مقصدی اېدی. ینه بیر پیاله چاینی اونگه بېردی وکېین مهربانلیک قیافه ده:
ـ هرقچان ایشینگ بؤلسه، مینگه امرقیلگین! راستی تاشی، سېن اویلندینگ می؟ دېب سؤره دی.
شونده تاش باشی ییگیک حالده جواب قیلدی:
ـ یؤق، مېن هنوز اویلنگنیم یؤق... و ینه خورسنیب دېدی:
ـ غریبلیکده هم آدم اویلنه آله‌دی می؟ بیرقرری آتم و اؤزیم من! ولېکن برچه سرمایه‌م "سقر" ـ کو! نېگه که او آتم دن مېنگه قالگن بیر مقدس مېراث اونی هرقنچه بؤلسه هم یخشی اسره شیم کېره‌ک!
ـ ری اورمه تاش، مېن هم سېنگه یاردم لشه من ... سېنگه بیرار یېردن اؤزیم قیز تاپیب بېره من! قؤی سېنینگ اېشیگینگ آچلسین تاش جان! دېگنده شېرینه هم بیریاندن اونگه قوپسه بېردی.
ـ یارمحمد بای تؤغری ایته دیلر. تاش اؤغیل، بوکیشی بیر غرض سیز آدم سېنی پردنگنی قیله میز! بوگپ تاش نینگ یوره گیگه باتدی و یوزی بیرآز اؤزگرگندېک بؤلدی، اما رندانه اولرگه قرمب:
یاردم لرینگیزدن تشکرا دېیه اولردن اوزاقلشدی.
اوچ کوندن کېین ساعت سکیزده هوا اونچه لر قیزیمه دی، فارم و یاقیملی شمال اېته آلگنچه اؤزی نینگ طبیعی قؤللری بیلن سیلردی. اما بو شمال یارمحمد بېتیگه یاقمه دی. او اؤرنیدن توریب طبیعت نینگ اېنگ چیرایلی تصویرلنیب، عجایب هنری بیلن نقاشلیک قیلینگن منظره لرنی تماشا قیلدی.

شونده شیرینه بیلن تاش نینگ تاغه سی جرار اکه هم ایزمه- ایز یارمحمد حضوریگه باردیلر. یارمحمد هـم اولرنینـگ کوتیـب تورگنـدی. کوُرپچـه اوستیدن جای بیریب بیرگیلاس چاینی هم اولر آلدیگه قوُیـدی. یارمحمـد آچیق کوُنگول و یازیق چهره بیلن جرار اکه گه قره دی:

ـ خوش جرار اکه! قنده‌ی بوُلیب کیلدینگیز؟

ـ اي یارمحمد اکه آب و دانه تارتـدی- ده! دیـدی و ینـه، سیزنینگ اگـر ایشینگیز بوُلسه ایتینگ! دیب قوُشیمچه قیلدی.

ـ ایشیم یوُق. بیرار خیر ایش قیله‌یلیک جرار بای! دیگنده جرار اکـه سوُره دی: قنده ی خیر ایش ایتماقچی سیز؟

ـ مین جرار اکه، بیر ایشگه قوُل اورماقچی بوُلدیم. شاید اوُزینگیز هم انگله گن بوُلسنگیز. بیز تاشگه بیرقیز تاپدیک! جوده یخشی خانداندن بوُله دی ـ ده! او سوُزیگه ینه ادامه بیردی:

ـ سیز انه شو خیر ایشگه یاردمله شینگ. تاشـنی ایـشیگی هـم آچیلـسین! دیب قوُیدی. جرار، یارمحمدنینگ سوُزیدن هیچ نیمه نی انگله مـی، فقـط بیرگینه آچیق و صاف کوُنگول بیلن اولرگه سرداش بوُلدی وگپلرسوُنگگیده ینه ادامه بیردی:

ـ مقصد، قری کمپیر بیلن گپله شینگ! دیب، جرار اکـه ایـشیکدن چیقیـب کیتدی.

بوکون شمال تورمه‌ی، کمپیر آنه نینگ قوُل تیکیووی هم قوچاغیده ایـدی و کمپیر آنه اوکه‌سی جرار نینگ کوُریشی بیلن، قوچاغیـده گـی تیکیـووی سیپریلیب ییرگه توشدی. کمپیر اوُرنیدن توریب اوکه سی یانیگه اوُلتیـرگن چاغده جرار، تاش نی سوُره دی:

ـ قنی تاش، قه‌ییرگه کیتدی؟ کمپیر ایتدی:

ـ تاش هم بار! کوُچه تمانگه کیتگن شیکیللی.

ـ تاش گه نیمه ایشینگ بار؟

ـ تاش گه ایشیم بار ایدی!

ـ نیمه ایش؟

ـ جوده یخشی ایش. مین تاش نینگ ایشیگینی آچماقچی مـن! دیگنـده کمپیرنینگ قولاغی آچیلگندیک بوُلیب کیتدی:

ـ وای! جرار جان لوکه، جوده یخشی گپ ـ کو! قنی ایدی که سین شـونده ی بیر ایشنی قیلسنگ!

جرار آپه سیگه قره‌ب:
مقصد انه شو خیر ایشنی قیلسنگ آخرتینگ ثوابی بؤله دی ـ کوا! تاش کبلسه هم شونگه موافق بؤلسین. مین اپسه، دیب یارمحمد حویلی سی تمان یؤلگه توشدی جرار.
یارمحمد حویلی سیده همیشه گی دیک شیرینه (شیرنظر) جرار اکه، بای خان و شونگه اؤخشش دؤست و اؤرتاغ لریدن جمع لشگن ایدیلر. یارمحمد نینگ خوددی ایاغی ییرگه ایلمه گودیک توی نینگ بؤلیشیگه جوده قووانردی. شاید اونینگ قؤرقینچی اؤزیچه نیمه اوچون دیر. اگرده باشقه تورلی گپ بؤلگنده ایدی، تاش بیلن نیمه قرینداشلیک بار بؤلسه؛ اما هیچ قرینداشلیک یؤق. شاید هم آت تؤغری سیده جوده قووانردی. اونینگ چین یوره کدن ایته دیگن گپی نیمه؟ او بیر سؤراق. شاید سؤراق هم اؤزیچه حل بؤلگن ایدی.
شونده همه لری بیر ییرگه ییغیلیب، اینگ اساسی نرسه گه قانع بؤلدیلر. یعنی توی دن تاشنی خبری بؤلمسه هم اونینگ بجرماقچی بؤلدیلر. شو ییرده اولرگه مهمی شو ایدی که زوردن می یا زاریدن می، تاش نینگ تویی نی قیلیش ایدی.
اولرنینگ همه لری موترگه مینیب، ساوچی لیککه جؤنه دیلر. شریف تاغه ثوی ایگه سی ایدی. او هم بیش ـ تؤرت کیشی بیلن حویلی سینینگ همه ییری و تیگره گینی پاکیزه قیلدی. بیر آزدن سؤنگ چای ـ مای ایچیلیب، گپلر ایتیلیب، توی با شلنماقچی بؤلدی. صحبتده، یار محمد بای تمانیدن قنچه پول کمک قیلینسه، قبول قیلینسین، دیب فیصله بؤلدی. و پول هم بیریلدی و مسجد ملا امامی نینگ تلاوتی بیلن صحبتلر توگه دی.
هوا چنگاو کؤرینردی. شمال ییرده گی توپراقلرنینگ قه‌ییردن دیر اؤزی بیلن ساوریب، یارمحمد بای بیلن شیرینه و ینه باشقه بیر نیچه دؤستلری بیلن دسترخوان اوستیگه اؤتیرگن ایدی. شو اثناده یارمحمد خورسندلیک بیلن آچیق قیافه ده شیرینه گه قره‌ب:
ـ آفرین، یشه! تاپگن پلانینگ بیلن. اینده کو شاید سقر جان قؤلگه کیلسه.
جرار ایسه ایندی گینه تاش نینگ تویی موضوع سینی آپه سیگه ایتیب بیرماقچی ایدی. لیکن اولرنینگ وضعیتی دن اونچه لرکه تاش بیلردی

باشقه لری بیلمسدی. چون جرار تاغه هم گپدن خبردار ایدی، لیکن او عادتده‌گیدیک یارمحمد بای نینگ پول و بایلیگی اوچون آچیق گپی نی هم یاپیب قویردی.
ولی تاش اوْزی نینگ میراثی بولگن سقر آت اوچون همه نرسه دن کیچگن ایدی. دیمک میراث هم مقدس. معلوم ایمس که یارمحمد اوْز هدفی گه ماس توشر میکن یا خیر؟ شونینگ اوچون هم شریف تاغه بیلن بوْلگن ایش حقیده کوْپ اویله‌دی. اوْزیچه یوره گیده بیرگپنی سر قیلیب یاپیب قویدی. آسمان توْله بولوت، لیکن قیمیر ایتمه دیلر. کیچه نینگ قرانغولیگی اوزاقراقده‌گی کیشی نینگ کیم لیگینی بیلیشگه مانع ایدی.
شیرینه بای باشقه بیر نیچه کیشی بیلن شریف تاغه نینگ حویلی سیگه بارماقنی ریجه لشتیریب، یوْلگه توشدیلر.
اولر بیش کیشی شریف تاغه نینگ دیواری اوستیدن حویلیگه کیردیلر. اوْشه کیچه شریف تاغه قه‌یرده دیر مهمان ایکن. اوییده ایسه شریف تاغه نینگ تاشگه نامزد بوْلگن قیزی هم انه سی بیلن بیرگه یاتگن ایدی. شیرینه درحال اوْزی نینگ تانیشتیرمه ی، قیزنینگ ایاغی تمانیدن باریب تورغیزدی. قیز وارخطا بوْلیب، تیلی توتیلیب هیچ نرسه نی گپیره آلمه‌ی، کوْزلری شیرینه گه تیرمولیب قالدی. شیرینه چققان لیک قیلیب قیزنینگ آغزینی قیسیب: سیسینگنی چیقارمه، مین تاش من عزیزیم! تاش من! دیدی. او تاشنی بدنام قیلیش مقصد ده شونده ی قیلگن ایدی!
شونده قیز گپیره آلمه ی قالدی ـ ده، انه سی کیچه نینگ سکوتی نی اوْز شاوقینلری بیلن بوزدی. او نینگ هیچ کیم تانیمه دی و قیزنی هیتلی سیسی اولرنینگ قاچیردی یو آنه سی هم کوْره آلمه دی. بو آوازنی همه ایشتگن ایدی. قیز هم کون ـ سایین گپیره آلمه‌ی شو سببلی تاش هم زندانگه توشدی.
شریف تاغه هم ایشیتگن ایدی و بو بدناملیکلر همه سی اونینگ پوش و پرده ده تورگن اولادیگه نسبتاً یلغان بوْلسه ده ضرر قیلردی، شو باعث تاش حویلی سیگه باردی. جرار اوییدن چیقدی وشریف تاغه بیلن سوْزگه کیردی.
ـ مین سیزگه چین یوره گیمدن چیقه دیگن سوْزیم نی ایتماققه کیلدیم!
ـ او نیمه سوْز شریف تاغه؟ ایندی سیز و بیزنینگ اوْرته میزده بیرار یاپیق گپ بوْلمسلیگی کیره‌ک!

شریف تاغه اېسه آوازه بۉلگن گپ ارتباطیده ینه آیتدی:
ـ سیز و بیز قوده ـ آنده بۉلسک، تاش نینگ اېتگن ایشی هېچ کتابده یۉق. او مېنینگ کیاویم بۉله توریب، بو گپلر نیمه رقم سۉز، بو آوازه گه مېنینگ طاقتیم کېلمه یاپدی ـ کو؟
جراربای تاش دن حمایه قیلگن قیافه ده قاطعانه ایتدی:
ـ بیزلر هم انسان میز شریف تاغه... اېز آیاغمیزگه تېگه دیگن تېشه نی یخشی بیله‌میز!
اونده‌ی چکین دشمنانه گپلرنی یاولر سۉزی دېب ایشانینگ. یاولرگه یۉل بېرمسلیگیمیز کېره‌ک.
ـ یۉق بیزلر بیلن حسابنی تصفیه قیلینگ. اېندی سیزگه بېره دیگن قیزیمیز یۉق! دېدی شریف تاغه.
اویده سکوت حاکم بۉلدی، همه یېر جیم ـ جیت. کمپیر آنه اۉغلی نینگ زندانی بۉلگن پیتدن بویان، نان و آش یېمی ییغلردی.
جرار بای آپه سینینگ حضوریده یوزی یېرگه اېدی. کمپیر آنه ینه ـ ده بو آتنی تارتیب مېنینگ حقیمده سېن ایتدینگ! ایناغم بۉله سن... تاپیلمه ی کېتگین! دېیه آقه یاتگن کۉزیاشی نینگ رومالچه سی بیلن آرتدی. جرار موم و لال اېدی و بیرآغیز سۉز گپیریش گه اونده حال قالگن یۉق و آپه سیگه یکه چراغ اۉغلی تاش ارتباطیده قه یېرلرنی قیدیریب، اۉزیگه یاردم چی تاپیش ده کۉچه تمان یوره باشله دی.
تېشه بای، تویمراد بیرتی، اۉغیل کېلدی و شولرگه اوخشه گن بیرقنچه یاش اولوغ لرنی اۉزیگه سپردېک بیلدی و اولرنینگ بیر یېرگه ییغنه دی.
اریکین چراغی اۉرته ده یانر اېدی. دسترخوان نینگ او یېر ـ بو یېریده اونچه ـ مونچه قاتیق گینه نان لرهم تشله نگن. تېشه وای پیاله سیده‌گی چاینی قۉلیگه آلیب بیر اوپله دی ـ ده، جرار اکه گه قرەب:
ـ خۉش اېندی نیمه قیلماقچی سیز؟ دېگن پیتده جراربای ایتدی:
ـ لېکن قرری آنه سی کو بیزنی تینتیرمه یدی.
تویمراد بیرتی ینه سۉره دی :
ـ جرار بای، اصلیده تاش نیمه دیر ایش قیلگن اۉزی؟ بیزدن اگر سۉره سنگیز، تاش اۉزی اوییده اېدی. کېچه و کوندوز هېچ یېرگه بیر دقیقه هم کېتمه گن .... بوگپلر بیر بهتان دیر و کیم نی قورشه‌گن ایشی لیگینی هم بیله من...

ـ اونده‌ی بۆلسه ایش آسان و درراو باریب حکومتلیکدن چیقاریب کېله میز! دېیه، فاتحه و دعا قیلیب اویدن چیقدیلر.
اېرته بیلن کمپیر آنه ملا اذان اویقودن توریب، سقر نینگ آخوریگه بیر سبد دورشته نی کۆتاریب باریب تشله دی. آت اېسه تاش بندی بۆلگندن بویان اونچه‌لرخوشحال اېمس اېدی. کمپیر آتگه کۆزی توشگچ، اۆغلی تاش یادیگه کېلیب یوره ک النگه سی کۆزیدن سوو بۆلیب تامردی. لېکن جرار آپه سیگه گپیرمسدن ملاآذان اویدن چیقیب کېتدی. آنه خان نینگ کۆزی تۆرت اېدی.
بوگون مکمل اۆتدی و جرار آقشام کېلمه دی. کمپیر اېسه بوکیچه نی یالغوز اۆتکزماقچی اېدی. شونده بیر سېس اېشیتیلدی. لېکن آنه سی او سېسگه فکری بۆلمه ی قالدی. اونگه چه تاش اېشیکدن کیره یاتیب:
ـ آنه جان مېن کېلدیم! دېیه اویگه کیردی و شونده کمپیر آنه قه‌یېردن دیر قۆلتیغیگه قوش کیرگن دېک بۆلیب، یوگوریب اۆغلی تاش نینگ بۆینیگه آسیلدی. کۆزیاشی مروارید تاشلری دېک تامردی.
ـ اۆله ی سېنگه! اۆغلیم کېلیب قالدینگ می؟ ینه هم سېنی کۆره ر اېکن من! دېیه، ییغله ی باشله دی. ولېکن تاش مردانه لیک بیلن آنه سیگه قره ب:
ـ آنه جان، ییغله منگ! مېنینگ پاک و گناه سیزلیگیم ثابت بۆلدی. مېن آزاد بۆلدیم وکیم یمان وکیم یخشی لیگی همه گه عیان بۆلدی! ـ دېیه، آنه سینینگ بۆینیدن قوچاقله دی.
اېرته لب سقر تاش نینگ قۆلیدن بیر سطل سوونی ایچیب، بیلدی که بوگون اېگه سی اونینگ قره‌شیغیگه کېلیب قالدی. شونده، دۆست محمد کۆچه لیکلریدن بیری بۆلیب، اونی کۆرگنی کېلدی و مهر اره‌لش قوچاق آچیب کۆرشیگینچه:
ـ دشمنلر نصیبی بۆلسین ... نیمه و قنده ی گپلر بۆلیب قالدی؟
ـ ای آشنا! تقدیر قسمت اېکن، گناهینگ تاشسه شونده‌ی بۆله دی! دېب ایککی لری مهمان خانه تمانیگه یوره باشله دیلر.
تاش بیر هفته دن سۆنگ اۆغلاق میدانیگه کېلدی. آتلرکیشنب، مست و دیوانه لرچه، بیر ـ بیراولری بیلن اوروشماقچی اېدی؛ ولی اوستیگه پهلوان چاپ انداز ییگیتلر اولرگه مانعلیک قیلدیلر. تاش "سقر" نینگ جلویدن

محکم اوشله گنچه تارتیب تورگن ایدی. سقر میدانده گی آتلر ایچیده معلومدار بیر آت ایدی.
تماشاچی خلایق هم اؤغلاق اعلاناتینی کوتیب تورگن ایدیلر. لاودسپیکرده اؤغلاق چاپه دیگن لرنی اینده دی.
اؤغلاق باشلندی. آتلر اینگ کؤرکم و داویوره‌کلیک بیلن اؤجکنی یردن کؤتردی و بیراق تمان بارگینچه یارمحمد بای نینگ توریغی گه تاش هم تقیم بؤلدی ـ ده اؤجکنی بیراق گچه آلیب باریب، تشله دی.
شو اثناده لاودسپیکر اؤغلاق نی تاش "سقر" نفعی گه اعلان قیلدی. ینه بیراقدن حلال دایره سیگه کیلتیریلیشی اعلان قیلیندی. سقر ینه ده اینگ سؤنگگی قیزیقرلی حالده اؤجکنی دایره گه هم کیلتیردی. باشقه آتلر ایسه سقرگه مانعلیک قیلیب تورگن پیتی، شهرنظر قؤلیده گی بیچاق بیلن سقر کؤکسی گه سوقدی. سقر ایسه اوشنده هم حتی آقسه مسدن اؤغلاقنی حلال دایره گه ایلیتیب تشله دی. بیراق وضعیتی بیرآز بوزیلیب قالدی. تاش ایسه آت نینگ یره لنگنی اوچون آت بیلن یومه لب ییقلیدی. بو حادثه تاش بیلن شیرینه نینگ اوروشگنی گه باعث بؤلدی.
بوحادثه دن همه خبر تاپدی، ولی یارمحمد بای نینگ آتلریدن هیچ بیری هم میدانده تورمه دی و هریانگه کیته باشله دیلر.
اؤغلاق بوزیلدی. همه اولوس اؤز اویلریگه کیتدیلر. شو اثناده جرار بو حادثه سببلی شیرینه، بایخان و اوشنگه اؤخشش آشنا و اؤرتاغلری بیلن بیرین ـ کیتین، جرار نینگ اؤرته گه آلدیلر.
ـ جرار بای! ... قنده‌ی بؤلسه هم جیگن ـ جیگن، اؤزگه ـ اؤزگه، اما سین ایشینگنی ایتدینگ! دیدی و جرار نینگ بیچاقلب تورگن پیتده، عسکرلر اولرنی توتدیلر و تاش ایسه بیگناه بؤلیب، اؤز تویی نی باشله ماقچی بؤلدی.

۱۳۸۴ـ ییل، دلو ایی، خانچهارباغ قیشلاغی

بۉری

بیر تور قۉرقینچ و دهشت محله خلایقی ایچیده، آغیزدن ـ آغیزگه توشگن ایدی.
محله یشاوچیلری بۉری دیگن وحشی جانورنینگ کیلیشیدن قولاقلری قامتگه کیلگن ایدی. دیمک خلق نینگ قۉی و قۉزی و ایچکیلری، بۉری نینگ حملاتیدن درامان ایمسدیلر. بۉری نینگ کیلدی- کیلدی سی همه گه بیر تور وح شت حسابلنردی. اینیقسه اۉشه کیچه گی قارنینگ یغه‌لری آسمان کۉکسی نی یاری ب، ییر رخسارینی خوددی کیلینچکلر سفیده سیدیک آقرتیرگن ایدی. قار هنوز یاغردی، آسمان بوتونله‌ی آق موزدیک قاتگن. هوا ساووق لیگدن قار یغه لرینی هم موزلتگن بۉلیب، از مدتده همه ییرنی کاووش کۉمر قیلگن ایدی. اۉشه کیچه ایت لرنینگ عو- عوی هم محله اطرافیدن قولاقلرگه سنچلیب، اولرنینگ تاووشیدن یاوایی و یات جانور بۉلگن بۉری گه حمله قیلینگنی معلو م بۉلردی.
اونینگ شیون و فریادی قۉرقینچلی ناله لری ایتلر نینگ تاووشیگه قۉشیلردی. دیمک اۉشه ایتلر بۉرینی کۉریب، غابشینیب، یات جانورلرنی محله گه کیریشیگه قۉیمسدیلر. دهشتلی تاووشلر اۉشنده ی ایشیتیلردی.
قۉشنیلریمیزدن بیری ناصر همیشه و کون و تون قۉی و ایچکیلرینی قره-شیغی ده بۉش داریمی، کیچه لرنینگ اویقو سینی اۉشه اوچون کۉزیدن بدرغه قیلیب، اۉز ایشیگه عادت قیلگن ایدی.
او هیچ قچان کیچه لری یاتمسدی؛ زیرا کیچه لر همیشه بیدار و اویغاق بۉلردی.

مال و جان دېگنلر. اطراف یشاوچیلری انه شو مالدارلیککه کیریشگن و هر شرایطده هم اولر اؤزلریچه مال سقلب، اولرنینگ جان و دلدن سېویب اسرردیلر. ناصر اېسه اؤشنده ی ییگیتلردن بؤلیب، محله ده گی یشاوچیلرگه جان و دلدن ایچ کویدیریب، قووانردی.
او ییگیتلر ییگیتی اېدی. گاوده سی قلیین، چارشانه دن کېلگن بؤیچن، ق د و قامتی ثمرگه یېتگن نهال سینگری. او ایش آدمی اېدی. همه محله ده گیلر اوندن فایده لنیب، یخشی ــ یمان کونلرده، اولرنینگ دردیگه تېککن، آغیر و قیین ایشلرنی اؤز کوچ ـ قوتیگه یره شه حل قیلردی.
ناصر اؤشه کېچه قارنینگ پغه ـ پغه بؤلیب آسماندن اؤینب توشیشی گه عاشیقیب:
ـ یاغگین قار جان، قؤیلریم سېنگه باغلیق!! سېندن همه ایش بیته دی. ولی بیر پیت، ایتلرنینگ عوـ عوی اطرافدن اېشیتیلدی ـ ده، بیر آز لرزه و قؤرقوو ناصر اندامیگه توشیب، قؤیلریدن کؤپراق مواظبت قیلردی.
بیر کېچه هوا یته اؤزگردی و قار یاغیب، آق پرنج ی سینی ییر کؤکسیگه یازدی و قرا و ظلمت اره لش ییر کؤکسی گه توشگن قار بیلن اؤزاقـ یقیندن عجب بیر سېس قولاغیگه سنچیلدی. ناصر خوددی ییردن بیر قت اوچیب توشدی یو ییریدن بؤکیب توردی . تشقریگه چیققن حالده یته بیر دؤستی هیبتلی آواز بیلن:
ـ یاردملشینگلر!...یاردم!! ... دېدی و بی اضطرابلی سېس چیقردی. ناصر اؤزی نینگ جمع و جؤر قیلیب، قؤل چراغی نی تشقریگه تمان توتدی. چراغ یاختی سی اؤشه دؤستی نینگ کېلیشی نی ناصرگه کؤرستدی.
ناصر اېسه بیر یاندن ساووق و بیر تماندن اېسه بؤری اوچون کؤزی تؤرت اېدی و اؤشه اوچون ناصرگه قؤرقاقلیک عادت اېدی. اؤشه تمان چوقور قره دی.
ـ کېتدی!.. ایدی!... اؤشه تمان!! دېدی، دؤستی تیلی توتیلیب. ناصر چققان اویدن چیقدی و دؤستی نی یېرگه ییقیلیب یاتگنینی کؤردی. باشینی ایما بېریب، یوقاری کؤتردی. بوتون وجودی موزدېک قاتیب قالگن حالده داودیره ب، ناصر ایچی کویگنیدن کیتیده گی کرکی چکمنی نی اونینگ اوستیگه یاپدی. نهایت ایاغـ قؤللری، وجودی ایسیب، آزراق هوشگه کېلیب کؤزینی آچدی. شو پیتده او هم اؤزی نینگ هوشیار و بردم توتیب، قؤلی بیلن ناصرگه اطمینان بېردی:

ـ ناصرجان دۆستیم، وارخطا بۆلمه! اۆزینگنی توت! مېنگه هېچ نرسه بۆلگنی یۆق! او اۆرنیدن توریب، استهـ استه آدیم آتیب ناصرنینگ قۏیلری تمان یوره باشله دی. بیر آز یوریب قۏیلری تمان باقدی، کېین اونگه اشاره قیلیب، یېرگه ییقیلگن قۏینی کۆرستدی. او قۏینی کۆریب، یوره‌گی یانگندېک بۆلیب، اونی موجک (بۆری) اورگنی اېسیگه توشدی. او بی اختیار بۆلیب، یوره‌گیده:
ـ اېسیز قۏی گینم! شونی یېگندن ... دېیه متأثر بۆلدی.
ناصر غمچن و قیغولی اۆشه کېچه گی قۆرقینچلی حادثه اوستیگه توشیب، اویان ـ بویاندن بۆلگن عذاب و عقوبتلر اوچون مظلومانه حالده اېدی.
بیرکون ناصر واقعه لر تۆغریسیده بیرار ایش قیلیشگه تصمیم آلدی. بۆریلر نینگ قیته هجوم ایته آ لمسلیگی و بوتونلی نابود ب ۉلیشی، قۏیلرنینگ دایم قوتیلتیریش حقیده بیرار چاره ایزله‌دی.
اۆشه یېر اطرافیده بیر نېچه سوروک قۏی بار اېدی. بیراق همه سی شو خطردن قۆرقووده اېدیلر. ناصر همه سینی بیرگه ییغیب:
ـ دۆستلر! سیزلر هم بیله سیز که کېچه تماندن هېچ بیریمیزده اویقو یۆق. اگر بۆریلر حسابیگه یېتمه‌سک، همه قۏیلرنی توگه‌ته دی!
قادر سوروک باشیلردن بیری سۆز آلیب:
ـ بیز هم شو گپگه موافق میز. کۆپ ایشی کل دېگنلر!! دېدی.
سرانجام، همه بو یۆلگه بېل باغله‌دیلر و بۆریلریگه قرشی بېش آتر، ساچمه و چره یی میلتیقلر نی تۆلدیریب، کزه آلدیلر....
کېچه قرانغو اېدی. بیرآز ساووق شمال هم اولر نینگ یراق دسته سینی توتیشگه قۏیمسدی. بۆریلرنینگ زجه و دهشتلی هوولیشی کېچه نینگ آغیرلیگینی یمانراق قیلردی.
بیر محل اوزاقدن خوددی قۆلچراغ توتیلگندېک قۆشهـ قۆشه یاروغلیکلر، کۆرونیب، یاووغلشگندېک بۆلردی. باریب باریب اولر جوده یاووغلشدیلر. اولرنینگ بۆری اېکنی بیلیندی. شونده ایلگری کېله دیگنلریدن بیری دمی نی یېرگه باسیب، النگه لی هوولـه‌دی گۆی ا باشقه لرینی بیز بیلن اوروشگه چارله گن بۆلسه. همراه لری هم ایزمهـ ایز اۆشه هوولگن بۆریگه یاووغلشیب، اۆتیردیلر.
او پنهـ ده، نېچه مرته هلاسله‌دی. ناصرمیلتیقه اۆق سوردیـ ده، اۆشه چارلاوچی ایلغار بۆری نینگ کۆکسیدن اوردی. بۆری درحال میلتیق اۆقی

نینگ ضربی بیلن ونگیللب یېرگه نقش بۆلدی و همراه لـری بـیلن بیرگـه قاچه آلمه‌دی. قادر اۆرنیدن تورماقچی بۆلگنده، ناصر اونگه مانع بۆلیب:
ـ تورمنگ ینه بیرینی اورماقچی منـ دېدی.
شونده بیقیلگن بۆری نینگ همراه‌لریدن بیرـ ایککی سی هم قـاچدی، امـا باشقه بیر نېچیته سی اۆق سېسیگه سیرت بیریب تورگنده، ناصر اونی هـم نشانلب یېرگه ییقدی.
اۆشندن سۆنگ، بۆریلر بدرغه بولدیلر و چۆچانلر و قۆیلری اېسه کاته رنج و تشویشدن قوتیلدیلر. ناصر اېرته سی اېسه عادتده‌گیدېک، بـۆری مـسلیغی نی سوروکلردن ایلنتیرماقچی بۆلدی. (اداغ)

خانچهارباغ، ثورأیی، ۱۳۷۵یل

باش قتتیق می، تاش؟

اۉشه کون یوره‌گیمده نیمه دیر سۉز بارلیگی اۉزومچه هم معلوم ایمسدی. خوش و خوشحاللیگیم نیمه دن لیگینی بیلمسدیم.
ـ آه خدا! یوره گیم نېگه دیر بونده ی قیسیلیب کېله‌یاپتی!ـ دېگن جمله لر فکریمده نېچه مرته کېلیب کېتدی. نېچه کون آلدین فاکولتـه دن امتحان نینگ مشقتلی کونلرینی یکونلب، خوددی قماقدن چیققن دېک حویلیم و عایله اعضامـ قرریب قالگن آنهـ آتم حضورلریگه مهمان چیلیککـه کېلگن ایدیم. بیراق حویلیمیزده هم انچه ایشلر مېنی کوتیب تورگن ایدی.
در حقیقت اۉزینگ هم ییگیت، قۉلینگده هم بیـر تنگـه بۉلمـسه حال و احوالینگ اۉزی...ـ دېدیم و اۉیله‌نیب قالدیم. بو فکرلر مېنگه فقـط گینـه بیر معما سینگری سیزیلدی و ینه شو فکرده:
ـ اې توبه! اۉزینگ هم ... غیری که موترسایکل مینه سن و ...! ـ دېدیم و اۉرنیمدن توریب، تشقریگه تمان چیقدیم.
ابرتنگ پیتی، ابندی گینه اۉزیم هم چای باشیدن تورگن. ساعتیم نینـگ عقربه سی سکیزنی کۉرسه‌تیب تورگن ایـدی. بیـر پیـت کـۉزیم آتمگـه توشدی. آتم توریغ آتیمیزنی یېتکلب، تۉلـدیریب قـۉییلگن پقیـر سـوویگه آلیب باردیلر. آت پقیر سووینی ایچمه دی. آتم شونده هم ایکی دوداغ لری نینگ آره سیدن سورنک دېک اوشچلاق چالدیلر. مېن آتـم قـه یانگـه کېتماقچی ایکنلرینی بیلمه دیم. و هاولیقگنیم دن آتم یانلریگه باردیم.

همه یېر جیمـ جیت، حتی چومچیقلر هم چیق ایتمه‌یدیلر. آتـم آت نینـگ سوو ایچیشگه عاشقیب، توردیلر. مېن درحال آتـم نینـگ سیمالریدن بیـر سرنی سېزدیم، او کیشیدن:
ـ نېگه آته، خیریتلی می، آت بیلن قه یېرگه کېتماقچی سیز؟! دېـب سۉره دیم.
ـ بازار کېتماقچی من اۉغلیم! دېدیلر و سۉزلریگه دوام بیریب:
ـ مـېن بیـرآز بوغـدای هـم آلیـب تېگیرمانگـه بېریـب، سودا ــ ساتیقلر و روزگارگه کېره‌ک نرسه لرنی هم آلیب کېلماقچی مـن! دېـدیلر. مـېن بـو گپنی ایشیتگچ، اۉزیمچه، قه‌یېرلرنی خیال سوریب قۉیدیم. خیالیمده عجلـه بیلن بیـر ایـش بجرمـاقچی، لـېکن نیمـه ایـشلیگی اۉزیمگـه هـم معلـوم ایمسدی.
ساعت سکیز یریم بۉلیب، هوانینگ النچه‌سی ایـندی گینـه ایـسیب کیلـه یاتگن. اۉزیمچه اۉیلنیب قالدیم؛ زیرا آتـ مرکب بیلن ایکی ساعتلیک یۉلگه باریش هم نظریمده خوددی تاغلر چۉققی سیگه اۉرمه لب چیقه‌یاتگنـدېک سیزلردی. لېکن یادیمگه توشدی که:ٌ موتر سایکل هم بار، بار- یاغی هـم تیم تیککه تۉله و آتلیک کېتیش نی فکریمدن چیقاردیم.
شونگه، فکر و اندیشه لریم خېلمهـ خېل کېلیب کېتردی. مېنی ایـسه بیـر یاپیق نا بېلگی نرسه یورگیمده آلیقتیریـ قیزیقتیـرردی. لـېکن اۉزیـم هـم اونچه لر انیق راق بیلمسدیم یوره‌گیم کۉکسیم قفسیده دوکـ دوک، اورردی و درحال یېریمدن توریب آتم گه دېدیم:
ـ آته! ایکی باشدن آ تلیک کیتیشمیز بۉلمه‌دی ... مېن اۉزیم موترسـایکل بیلن درراو همه ایشلرنی بجریب کېله مـن!ــ کـۉپ آلیقیـشلیک قیافـه ده آتـمگه، مېن موترسایکل نینگ صافی قیلیب اریتـدیم و لـېکن یـاغی هـم شهر باریـشگه تـصوریمچه مـاس کېلـدی. خـۉرجین نینـگ موترسـایکل اوستیگه آرتیب، قاپنی هم بوغدای اوچون آلدیم و یۉلگه توشدیم.
مصمم ایدیم که ٌاۉن دقیقه ده ایکی ساعتلیک یـۉلنی طـی قیلـه مـن!ٌ، دېب سـاعتیمگه قـره دیـم. سـاعت تـۉقفیز بـۉلگن کـۉپ کیچکلیگیـدن دلوقیرمهـ داوقیر، ساعت عقربه سیگه کـۉزیم تـۉرت بۉلـدی. مـېن چنـان سرعتده هیدر ایدیم که، اطرافیمـده‌گـی ایکـین و جرـ چوقـورلرنی اصلا کـۉزیم توتمـسدی. کـۉپریکلر و شـاخلر نظریمگـه ایلینمـه ی اۉتـردی و موترسـایکل نینگ کیلو متری آلتمیش درجه ده قاوله ـ قۉیمه ایدی. نېچـه

قتله ترافیکی حادثه لر هم یؤلده اجلیم بیلن قصد اېتگن اېدی و سرانجام بؤلمه‌گن ایشلرنی قیلیب قؤییشی ممکن اېدی. مېن شهرگه یېتیب باردیم. مندویدن بوغدای آلیب تېگیرمان گه اېلتیب کېلدیم.

ساعت اؤن بولر چمه سیده نفسیمـ نفسیمنی، قاولردی. تېگیرمان شونچه لر اله گوپیر که اېگنه سوقرگه یېر یؤق. اگر بیر آدم آلدین راق باریب قالسه، بیر مترچه لیک یېرده بوغدایدن اوزاق توشیشی ممکن. شو زمانده بیر یریم لکدن بوغدای آلسنگ او هم یؤقالیب قالسه، کؤزه بیلن حوض تؤلدیری ویر....

تېگیرمانده ساعتلر کوتیب، مجالیم قالمه‌دی. یوره گیم هنوز دوکـ دوک اورردی. آدملرنینگ گوجوم لیگی مېنینگ اون تارتیشگه اؤیلنتیریب قؤیدی. بیر قؤلیم بیلن قاپنی اوشلب باشقه قؤلیمنی آدملر اوستی بیلن اوزاتیب، تېگیرمانچیگه قره ب:

ـ ای اکه تېگیرمانچی! بیر غیرت قیلیب شو گینه بوغدایمنی تارتیب بېرینگ. ایشیم جوده ضرور! دېدیم و کؤزیم تېگیرمان نینگ خؤر بېره دیگن یېریگه تیکیلیب قالدی.

تېگیرمان ماشینی نینگ یوره ک سوکووچی تاووشی یکه مېن و اؤشه یېرده‌گی آدملر یوره‌گینی تؤپ ـ تاشدن، تیتره‌تردی. تېگیرمان سېسی نینگ شدتیدن آدملرنینگ گپی هم اېشیتیلمسدی. همه آدملر بلند گپیرردیلر، اما تېگیرمان سېسی اېسه سېسلرگه اوستون اېدی.

بیراق بیر کؤرومده اؤزیمنی خؤرگه یاوغلشتیردیم. نوبتیم گه ایککیـ اوچ کیشی قالگن اېدی. یوره گیم نینگ تینچسیزلیگی تاباره آشردی، لېکن نیمه فایده، عاقبت نیمه بؤلری اصلا تفکرات دنیاسیگه یېتیب کېلمه‌گن. مېن اؤشه لاپروا آدم خوددی قناتلی قوشدېک مقصود منزلیگه باره قالسم یخشیراق! دېگن امید ده اېدیم.

سرانجام آز فرصت اؤتیشی بیلنـ آق نوبت مېنگه یېترـ یېتمس بؤلدی. اېندی اېسه هاولیققنیمدن خیالیمده قه‌یېرلرنی خاطرگه مجسم قیلردیم. یوره‌گیم بیر زوم قیسیلیب کېلدی و اؤنگیمده‌گی نوبت آلیب اون تارتیب تورگن آدمگه قره ب هاولیقیب دېدیم:

ـ نیمه بؤلدی اکه، باتراق بؤلینگ سیز! کېچ بؤلدی!

ـ نیمه دیپسن؟ جنی بؤلدینگ می اوزی، اؤزینگنی توتیب گپیر! دېدی، او. یوز و کؤزی بوتونلی اون بیلن بولنگن. بونده ی قیافه ده خوددی اجنیب

یقه‌مدن آلگودېک بۉلیب، قۉلیده گی کوره‌کچه نی اونگه باسیب قۉیدی. مېن هم قهر و غضب اره لش:

- کۉزینگگه قره آشنا! کۉزینگه! مېن سېن بیلن اوروشگنی بو یېرگه کېلگن یاغ من!- دېدیم یېلکه سیگه تورتوب.

او آدم نینگ بوغداییدن تېگیرمان دۉلیده یریم سیر قوله ییده قالگن اېدی. مېن چققانلیک بیلن او نینگ گپیگه قولاق سالمه‌ی، تېگرمانده گی ترازو پله بیلن بیر پله بوغدای نی تۉلدیریب دۉل اوستیگه کۉتاریب قۉیدیم. شونده بیر لحظه خیالیمده:

اېتگیمدن تېگیرمانگه ایلمه سین!- دېب، کېچدی و اېتگیمنی بېلباغیمگه قیستیردیم.

شو اثنا ده او آدم قاپی نی قاقیشتیردی و مېن قۉلیمده گی ترازو پله نی قاقیب ینه بیر پله نی کۉتردیم. اوشبو حرکت بیلن آیاغیم تایریلیب، قنده ی بۉلگنینی بیلالمی اوزومدن کېتدیم. خیالیمده یېر- آسمان آیلنگن دېک بۉلیب، ییقیلدیم و قولاقلریم خاوولب، دنیا باشیمگه آیلندی. اۉزیمنی توتیشگه اینتیلدیم، لېکن کوچسیزلیک قیلدیم.

نیمه قیلیشیمنی بیلمه‌ی، بی اختیار عاجز بۉلیب قالدیم. حوصله‌م کېتیب قالدی. کۉزیم نینگ اۉنگی قپ- قرانغو بۉلیب، حسیم آزدی. بیرآزدن سۉنگ کۉزوم آیاغیمگه توشدی. آیاغیم سینیب، استخوان لری آش بیچاقدیک تیشیلیب چیقیب، قان همه یاق نی تۉلدیردی. بو واقعه دن یکه مېن اېمس، بلکه تېگیرمانده‌گیلر هم قۉرقیب، بو یېرنی ترک اېتدیلر.

هوا ایسیق اېدی. تېگیرمان سېبب هوا ایسیقلیگی بیلن اۉته قور اوستیگه قور قۉیگن. مېن اېسه تېگیرمان یلمه‌گن آیاغیمنی محکم قۉلیم بیلن قیسیب اوشله‌دیم و کۉزیم نی آچدیم. بیر یاندن هوا ایسیق بۉلسه، باشقه تماندن اېسه یوره‌گیمگه توشگن درد و اضطراب هاولی و ققشتغیچ حادثه ینه ده شدتلی راق اورەلیب، خوددی بیر قطیده قیسیلگندېک بۉلیب قالدی. قان تامچی لری فقط قۉی سۉییلگن دېیسن کیشی. شو اثنا ده یوره گیم سیقیلیب قالدی یو:

- وای! وای ایناغه لر! وای کیم بار بو یېرده! ... آه خدا!... دېدیم.

بیر آزدن سۉنگ کیم دیر کیریب کېلدی یو مېنینگ قوچاقلیب کۉتاریب، ارقمگه کیردی. بدنیمدن چیققن تېر خوددی سووگه باتگندېک بۉلدی. و

او آدم درحال اؤرنیدن توریب تشقریگه چیقدی و بیرآزدن سؤنگ نېچه کیشی بؤلیب کېلدیلر.
همه نینگ سر و صورتیدن تېر آقردی. کون هم یریم بؤلگن ایدی. مېنینگ اېنگ لغله‌غان تاووسانیده تورگن لیگینی کؤرساتردی و لېکن اولردن بیری اؤزینی جوده مېنگه یاووغ توتیب، یېریمدن کؤترماقچی بؤلدی و همراه لریگه قره ب:
- بارینگلر بیر ارابه تاپیب کېلینگلر، بونی کسلخانه گه آلیب باره میز، دېدی. کېین اولر مېنی تشقریگه چیقردیلر. مېن شو حالده هم اؤزیمنی هوشیار و تیتیک توتیب، کیسه‌مدن موترسایکلیم نینگ آچری نی چیقریب بېردیم و حویلیمگه خبر بېریشلرینی التماس قیلدیم.
کؤپ اؤتمه‌ی ارابه کېلدی. مېنی اندخوی کسلخانه سیگه آلیب جؤنه‌دیلر. افسوس که یوز مشقتده باردیک، لېکن علاجی بؤلمه ی قالدی.
خلص، قسمت و تقدیر اېکن. اوزاق یؤلده مېنی شبرغانگه آلیب بارماقچی بؤلدیلر. اؤشه کونی بیر دقیقه عمریم اؤن ییلچه بؤلدی. همه کؤرگن عذاب و عقوبتلریم بیر ساری و شبرغانگه باریشده موترنینگ کسل تاو یؤلی بیریان بؤلیب، حیاتیم بیلن اؤلوم اؤرته سی مېنیمچه هیچ نیمه بؤلیب قالدی.
شبرغان شهریگه بارگونچه فقط یوز قلله اؤلیب - تیریلدیم. آسمان صاف و هوا هم ایسیق اېدی. تاوسان شمال هم هنوز ذره چه هورر اېتمه دی و بری - بیر کېلیب تورگن شمال هم خوددی بېتینگگه الاو یاپیشگندېک قورتیگردی.
اصلا قسمتیم نی اورگن اېکن. شونچه لر عذاب و عقو بتلر آقیمیده شبرغانگه کېلیب کؤرسک، اؤشه کون می یا که مېن اوچو ن می کسلخانه لرده برق هم یؤق و سوو هم بیر قولتوم آت لیککه تاپتیرمه‌یدی. همه یېر قوریشقب یاتگندېک اېدی.
کسلخانه گه باردیک، هېچکیم، هېچکیم گه قرمه‌یدی و همه اؤزی بیلن. دوکتورلر هم اؤشه زمان اېنگ اوچی، بیر نرسه بېرمه سنگ اؤلیب کېته قالسنگ هم قره میدیلر...
سرانجام ساعتلر اؤتدی. اما چال بؤلگن آتم کېلیب قالدیلر. دوکتورلر هم اېندی گینه تاپیله باشله دیلر و مېنی عملیاتخانه گه آلیب باردیلر. داکترلر هم معالجه گه باشله‌دیلر. مېن اؤزیمنی نیمه دیر بؤلگنیمنی بیلمه‌ی

قالدیم. خوددی اویقو بستریگه چۉمگندېک سېزیب، هوش و حرکتدن کېتدیم...

ساعتلر اۉتیب، مېن هوشدن کېتگن اېدیم. بیراق استهـ سېکین قولاغیمگه آندهـ سانده ییغی اره لش عجایب تاووشلر سنچیلگنینی سېزردیم. آیاق و قۉللریم بیرآز قیمیرله ی باشله دی. بدنیمنی بوتونلی تېر باسگن اېدی؛ تنیمده ذره چه حال و مجال قالمهگندېک؛ کۉزوم نینگ اۉنگینی خوددی اۉرگمچیک اویی دېک نازک و یوپقه پرده لر توتگن گه اۉخشه دی. اۉشه نازک پرده سېکینـ استه، آقردی یو کۉزوم نینگ اۉنگیدهگی نرسه لر اېندیـ اېندی گینه کۉرینه باشله دی. بیرینچی مرته آتم نی باشیم اوستیده ییغلب اۉتیرگنلریگه کۉزوم توشدی. کۉزوم نی کته راق آچدیم. آتم قیته باشدن مېنگه قیریلیب قره دیلر و دیده اشکبارلری مېنی کۉرگچ، کۉزلریدن تامچیـ تامچی یاشلری تامه باشلهدی. شونده مېن تیریک اېکنیم نی یخشی بیلدیم.

هوش و فکریم سېکینـ سېکین، آلدینگی دېک اۉزی نینگ قدریگه یېتیب کېلماقده و آتم بیردن اوکیریب قۉیه بېردیلر:

ـ واخ اۉغلیم! عزیز فرزندیم! هوشگه کېلدینگ می؟ـ دېیه، کیسه لریدن قۉل روماللری نی کۉزلریگه توتدیلر و یاتگن یېریمده بۉینیمدن آلیب ییغله دیلر.

مېن هم کۉزیاش قیلدیم و ایناغهلریم هم اوکیریب قۉی بېردیلر:

ـ خداگه شکر اوکه جان! کۉزینگ کۉزومگه توشدی بۉلهدی!ـ دېیه، یوزیمنی سیلیـ سیپریب ، مهر و عطوفت ارهلش چوقور قرهدیلر و مېن اېسه تنغیلیب باغلنگن ایاغیم نینگ آغریگنیدن نیمه قیلریمنی بیلمهی، فقط دېوارگه تیِنتیریلیب قۉییلگن قۉلتیق تیاق و سیرملر و قاتلر و تورلیـ تومن، ادویهلرنینگ آسیلگن توبره لرینی نظریمگه توتیب، اۉیلب قالدیم و اۉتگن لریمیزنینگ آیتگن لری دېک اۉزومچه دېدیم:

ـ "باش قتتیق می، تاش؟" (اداغ)

(خانچهارباغ قیشلاغی، ۱۳۷۸ـ ییل)

چۉپانلر

قۉیلر سوروگی آغیردن یوره باشلب، مغ ـ مغلب عالم و دنیانی تۆلدیردی. همه یاق کۆم ـ کۆک. یېر و آسمان یم ـ یشیل. بېزه‌لیب، اۉزی نینگ چیرایلیگی و رنگ مه ـ رنگ کییمنی قیش فصلی نینگ موزدېک طبیعتی نی توبدن اۉز ایچیگه اوره‌ب آلیب، یاستیرگن ایدی.
طبیعت نه قدر چیرایلی بۉلیب، جهان بویوک عالمینی یره‌تگن قدرتین اۉزیچه خاص و مثلسیز طرح و دېزاین اساسیده تصو یرله‌گن ایدی. لېکن قۉیلر و قۉزیلر انه شو چیرایلی اۉتلر و گل لاله لر اۉزلری نینگ اینیقسه اینگیچکه ایاقلری آستیگه آلگن ایدیلر.
اولر هر یېرده اۉزلری نینگ یوره‌کلری خواهله یاتگن اۉتلرنی یېردیلر. قۉزیچه لر ایسه اۉشه میسه و لاله لر زیبالیگی و طبیعت نینگ کۉرکم فضاسیده آنه‌لری ایزیدن اویانبویانگه بوکه له‌شیب خوش و خورسند بۉلر ایدیلر. شونینگ اوچون، یوزلرچه قۉزیلر اۉز آ نه لریگه قره مسدن اۉینر- دیلر، ولی اونچه اۉتمسدن، ینه ده اۉتگه قیزیققن آنه لرینی تاپدیلرـ ده، مغـ مغلشیب، محله نینگ کۉچیردیلر....
قۉی لرهم اۉینب کېتگن باله لرینی یوقلب، باش کۉتریب، باله لرنی کۉره آلمسدیلرـ ده، کېین اولرنی قدیریشیگه باشلردیلر.
آق اولاغگه مینگن چۉپان آته ایسه ایککی آیاغینی بیرـ بیریگه چیلمشتیریب، ییقیلمس لیکگه ایناتچی محکم بۉلردی.

اونینگ ناس کادی سینی کهنه چنگ و توپراق باسگن. جیبه سینی کیسه سیدن چیقاریب بیر کپه ناسنی تیلی آستیگه تشلب، عقلی نی توپیاقلب عادتده‌گیدیک سوروک قوْیلریگه نظاره قیلدی.
اونینگ کوْزلری ایسه خوددی اویقودن قالگن آدملردیک کسللیک و اراده سیزلیک بیلن کوْرینردی. دیمک او واقعا هم کیچه‌لر نیچه قتله اویقوسی نی کوْزلریدن اوچیریب، قوْی ماللریدن خبردارلیک قیلردی.
چوْپان نینگ قدی اوْرته چه، سر و صورتی پهلوان و خوش بیچیم بوْلیب، بوغدای رنگدن کیلگن ایدی. چققان گیپریش چوْپان آته نینگ کاردان چوْپان ایکنینی کوْرساتردی. چوْپان آته سوروک قوْیلر ایچیده نیمه وضعیت بارلیگینی اوْزاقدن انگلردی. قوْیلرنینگ قنده‌ی‌لیگی، قیسی سی قه‌یرده و نیمه بوْلگنینی بیلردی. شونینگ اوچون، محله ده چوْپان آ ته‌دن بوْلک چوْپان بارلیگینی هیچ کیم بیلمسدی.
او، اوشبو خصوصیتی طفیلی بیلیمدان بیر چوْپانگه شهرت قازانگن ایدی.
چوْپان آته نینگ اوْغلی همراه هم اوْن بوْش اوْن آلتی یاشیده بوْلسه ده، همیشه آ ته سی بیلن بیرگه زمان نینگ آی و کونی و اچیقیق چوچیگی نی بیرگه اوْتکزدی. اما او هم چوْپان آته دیک قوْی ایچکی لرنینگ برچه سر و رازینی بیلیب کیتگن و ایته آلردی. او هم آته سیدیک کون و تون، آی و ییل، قوْزیلرنی پرورش قیلیب، اسره‌ب، یخشی یمانیدن خبردارچیلیک قیلیب یورردی. قوْی سوروگی اونینگ دایمگی ایش کوچی ایدی، اوندن باشقه هیچ ایشگه بوْیین سونمسدی.
او، بیرکون، یاو (پای پیاده) ایدی، قوْیلر اوْز خودیگه بیر یانگه آغدی؛ ولی همراه آتگه قره‌مسدن سوریک ایزیدن توشه باشله دی. قوْیلر یورهـ یوره بیر اوْتلاق ییرنی تاپیب، یاره لشیب قالدیلر. همراه قوْیلرنی اوْشه تور اوْتلب تورگنیگه عاشقیب، تیاغیگه تیه نیب توردی.
بیر محل استهـ سیکین تیاغی نی بیلیگه قدب، اوْزیچه نیگه دیر بیر خیال سوردی. سوروک تیگره‌ک تاشینی اوْزیچه قیدیریب، قوْیلرنی بیر ـ بیر کوْزیدن اوْتکزدی. اولرنینگ بوْغاز، قیسیر لیگینی بیلماق اوچون سوروک اره سیگه کیردی. قوْیلر اوندن قاچمسدیلر و اوزاقدن متوجه بوْلدی که بیر قرری قوْی یاتاقلب، بوْینی نی چوْزیب، آیاقلرینی یوقاری، قویی قیله باشله دی. همراه اوْشه نی کوْرگچ حیرت بیلن اوْزیچه:

ـ نېگه یاتاغ لیدی؟ توغماقچی میکنـ دېب، قۉیدیـ ده، تیاغینی تشلب، انگینی شیمیرلب قۉیگـه یاوغلـشدی. قـرەسـه، قـۉی نینـگ آی و کـونی تۉلگن. درحال سوروک اره سیدن چیقدی، اما همیشه نظری اۉشـه قۉیگـه تۉرت بۉلدی. بیر یۉله آته سی تمانگه قره ب قۉیدی. قۉی نېچـه مدتـدن سۉنگ بیرگینه قۉزیچه نی دنیاگه کیلتیردی.
او خرسند قیافه ده:
ـ خداوندا! نه قدرسینینگ قدرتینگ یوکسک و بویوک دیر! دېیه کۉنگلیده الله گه التجا قیلدی.
قۉزیچه نینگ آنه سی اۉرنیدن تورگنده، قۉزیچه هم نېچه مرته اومزه نیب تورماقچی بۉلدی، بیراق یېرگه ییقیلدی. بوتون وجودی داودیره ب اۉرنیدن توریشگه موفق بۉله آلمه‌دی. آنه سی قۉزیچه تېگـره گیـدن غیـر بیریـب آیلنردی. ولی باله سی توره آلمسدن ناچار اۉتلشگه یوره گی بۉلمـه گنـدن تومشوق لرینی یېرگه سورتگندېک تامشنیب قۉیدی.
قۉزی ینه اومزندی، ولی ینه ییقیلدی. آخری یېـردن توردیـ ده، خـوددی ساوقاتگندېک، آیاغ لرینی داودیره تیب آنه سیدن نېچه قولتـوم آب حیـات بۉلگن سوتنی نوش جان اېتدی.
سرانجام چۉپان آته هم قۉزی گینه نینگ حالیگه حیـران بۉلیـب، اۉزیچـه بیرعالم خورسندلیک یوز بېردی. همراه خوشلیگیدن تیـاغینی آلیـب قـۉیلر تمان بیر نظر قره دیـ ده، قـۉزی ارتباطیـده آتـه توجـه سـینینگ اۉزیگـه تارتدی:
آته جان، قۉزیچه ییقیله ـ ییقیله، آخر یېریدن تـوردی، دېگنـده، آتـه سـی اونگه قره ب:
ـ هه اۉغلیم توردی! دنیاگه کېلگن لـر، یېـر یوزیگـه توشـگندن تلپینیـب، اۉزلرینی هرتمان اوره دیلر. شو نرسه لرنی بیلیب قۉیگین! ـ دېیـه، همـراه اۉغلیگه اطمینا ن بیلن آمرانه سۉز بېردی.
همراه نینگ چرت و اۉیلاو، خیاللر حریرینـی ییرتـدی. کـۉزی سـوروککه توشدی. قۉیلر کېنگ و یازیق دشت و دله لرده بیـر تامانگـه یـه‌یـره‌لیـب، کۉکرگن خېلمه ـ خېل اۉتلرنی قیزیق اشتها بیلن یېردیلر. قۉزیچه لر اېـسه آنه لرینی ایزیدن اۉتلب، چاپیب بغـ بغلردیلر. لېکن چۉپان آته اېـسه اوشـبو شاوقینـ تاووشلرگه کون و تون عادت آلگن اېدی. اونگـه انـه شـو سېـسلر

جوده یاقردی، اینیقسه "تؤل" فصلیده قؤیلر هرکون ییگیرمهـاؤتتیزته سی توغیب، چؤپانلرنینک خورسند لیگیگه باعث بؤلیشی طبیعی ایدی.
بیر کون ساعت سکیزلرده همراه آق مرکبی بیلن اوییدن آزوقه و کیره‌کلی نرسه لرنی یوکلب، میدانگه ساری یؤلگه توشدی. نیچه ساعتده، نیچه قـوم تیپه لرنی باسیب اؤتدی. انچه دن سؤنگ بیر کونـده کؤرینـدی. او کونـده ایسه یاتاق یقینیده ایدی. همه ییرنی کؤمـ کؤک اؤتلر و گل لاله لر اوره‌ب آلگن ایدی. طبیعت نینگ چیرایلی منظره سی هم یؤللرنینگ عجیـب بیـر قیزیقرلی کؤرساتردی. اما همراه مرکب اوستیده بؤلسه هم آغزیدن چـیققن قؤشیقلرنی زمزمه قیلیب، اؤشه کونده گه یاووغلشدی. کؤرسه، بیـر کیـشی اؤشه اؤزاقلیکده یه‌یره‌ب اؤتله یاتگن سوروک قـؤیلر تمـان یـوره باشـلدی؛ ولی همـراه اونـی چؤپـان آتـه سـی بؤلـسه کیـره ک، دیـب اؤیلـه‌دی. او سـوروککه یاووغلـشگنده چؤپـان آتـه اراده سـیزلیک بـیلن بیـر سـبس چیقرگندیک بؤلیب، اؤشه ییرده اؤتیردی. همراه در حال مرکبـدن توشـیب چاپدی، اونینگ صورتیده قانـ قوت قالمه‌گن ایدی. قره سه که چؤپان آتـه ایکی قؤلی بیلن یوره‌گینی محکم اوشلب، چاوه لنیب کؤک تیرناق تـیککن آدملر سینگری همه اعضای بدنی سرغریب، لبلری و آ غزی نینگ تیوره‌کـ اطرافی کؤمـ کؤک بؤلگن ایدی. همراه اؤزی نینگ یوره‌ک قیغوسیدن قه- ییرگه باریشنی و نیمه ایش قیلیشی نی بیتیرگن ایدی. بیر مرتبه:
ـ آته جان، سیزگه نیمه بؤلدی؟ هلاسلنیب آته سینینگ باشینی کؤتردی:
آته سینینگ آغزیدن کیلگن سوو چؤپان آته نینگ بدنیده گی بار شیمه و کوچی نی قؤیمه گن ایدی. کؤزلری فرقیگه اؤرنب قالگن ایدی.
همراه بیر تماندن آته سینینگ اوستیگه توشگن کسللیک، باشـقه تمانـدن ایسه او چؤل و جزیره ده هیچ بیرکیشی او بـیلن یاردملـشگه تاپیلمـه‌گنـی اونگه اچیق و ققشتغیچ کون نینگ کیلتیرگن ایدی. یـوره‌گـی چؤپـان آتـه سیگه جوده کویردی. همراه اوشبو عذاب و عقوبتلر ایچیـده آتـه سـینینگ نصیحتلی سؤزلرینی ایسله‌دی:
ـ "بو دنیاگه کیلگنلر، بیقیلهـ بیقیلـه آدم بؤلـه دیلـرا! دیگـن ایـدی. او آتـه سیگه قـره ب کؤزلریـدن آقـه‌یـاتگن یـاش تـامچیلرینی کؤریـب حسرت چیکردی. بوگون قؤی پاسبانلری هم یلغوز همراه بیلن ایدیلر. او آته سینی قیشلاققه ییتکزیش چارهـ تدبیرلرینی اؤیلب، بو حقده مصمم بؤلدی. اونی

اۉلدیرمه‌ی، حویلی سیگه آلیب بارسم دېب اۉیلردی، ولی برچه یۉللر اونینگ اوچون یاپیلگن اېدی. او آخر اۉزی محله ساری یۉلگه توشدی .... همراه اوچ کون اۉن ساعتلیک پای پیاده یۉل یوردی. اما محلـه دن دام و درک یۉق اېدی و فقط دشت و دلـه‌لـر اېـدی. اۉشـه کـون آزراق ایـسیق بۉلگن اېدی. قویاش نینگ کویدیروچی نوری خوددی تنور هورومی دېک کـۉرینردی. ایتلرنینـگ عوـ عـو تاووشـلری اوزاقلیکـدن غاوشـینب اوره-یاتگندېک همراه نینگ قولاقلریگه سنچیلردی. کته‌ـ کیچیـک، قـوم تیپـه لیکلر و بوزقلر اوزاقدن خـوددی تـاغلر چوققیـسی دېـک کۉرینیـب، بیـرآز قورقوو و دهشت اونگه سایه سـالدی. او اۉن سـاعت یـۉل یـورگن اېـدی، تماغلری قاتیب، یوره‌گی هم سووـ نان ایستردی؛ اما افسوس که بو جزیـره مه یېرده نان و سوو قه یېرده؟....

او ایزیگه قیماقچی بۉلـدی؛ ولـی اۉزیچـه آتـه سـینی اۉلیـب قالگنـدېک سېزدی. حیات بیلن اۉلوم همـراه گـه سـایه تـشله‌ی بېـردی. دوداغـلری قاتگن، یوره گی هم کۉکسیده دوکـ دوک اورردی. گـاه نـامعلوم تمانلرگـه قورقوو اره لش:

ـ کیم بار بو یېرده! ... کیم ؟... بیرآز سوو بېرینگلر!!... بیرآز سوو! ـ دېیـه قیچقیردی؛ ولی هېچکیم بو تاووشنی اېشیتمه‌دی. اویگه یېتماق و آرقه گه قیتیش امکانیتی هم اونگه قۉل بېرمه‌دی. گاه اویان چاپردی و گاه بویـان؛ ولی آرام و آسوده لیک اۉرنیگه فقط اضطراب اېدی. سـرانجام همـه نرسـه دن بۉلک بیر قولتوم سووگه خیالی قاچـدی؛ امـا چـۉل و جزیـره ده سـوو تاپیلیشی هم امر محال اېدی.

او، سۉنگگی نفسده ینه بیر بلند قوم تیپه لیککه چیقدی؛ ولی اۉشنده هـم محله اطرافیده گی تام و درختلر نظریده کۉرینمه دی. همه یـۉل و کۉچـه لر همراه اوچون یاپیلدی.

او ینه ده نېچه دقیقه یۉل یوریشگه تصمیم آلدی؛ امـا نظریـده مقـصدگه هرگز اونگه اېریشه آلمه گندېک تویولردی. بلاخره شو یېردن کیتمـسلیک نی اۉزیگه سېزدی. ولی ایـشی ناتمـام قالیـب، چۉپـان آتـه نینـگ اۉلیکـ تیریکلیگی اۉز فکریچه خوددی کته و یوکسک بیـر تـاغ سـینگری طاقـت سیز و ناممکن اېدی ....

یوره گی نینگ درد و المی کۉزیدن تامچیـ تامچی یاش بۉلیب چیقـردی. کوزی نینگ حدقه لریده یاشـلرنینگ کوموشـدېک دانـه لـری رخـساریگه

یوریدی. یوره گی هول ایتگنیدن، کیسه سیده گی رومالی بیلن کۉزی نینگ یاشلرینی اریتدی. اونده یۉل یوریشگه طاقت قالمه‌گن ایدی و کۉزلری یۉل کۉرماققه هم یره مسدی. حرکتلری استهـ سېکین، سسته یدی و گیپرماقچی بۉلردی؛ ولی گپنی هم آیته آلمه دی. او باشقه هوش و خیالنی قۉلدن بېرگن ایدی. توستدن سستلیک اوستیگه هجوم قیلدی و نېچه مدتدن سۉنگ فکری جاییگه کېلیب، سېکینـ آهسته کۉزلرینی آچیب اطرافنـی قرانغـو بۉلگنـدېک کـۉردی؛ ولـی فکریـده قـره ایمـس؛ بلکـه سووسیزلیک اونی اۉشه حالتگه سالگندی...

شو اثناده بیر کیشی آت چاپتیریب کېله‌یاتگندېک قولاغیگـه سـنچیلدی و آت تویاغلری نینگ کوپیرـ کوپیری، همراه گه یاووغلشتیردی. شـونده بیـر کیشی نینگ آلیقیب چقیریشی هم ایشیتیلدی: ـ همراه !!.... همراه دېاپمن ...! همراه !!...

همراه کۉزینی یاریب، پیرتیـب، قـره سهــ ده، یانیـده بیـر آتلیـق کیـشی تورگن. او آتدن توشگندن همراه ساری یوگوردی و اونی یېردن کۉتاریـب، بیر آز سوونی اونگه بېردی.

همراه سوونی ایچگچ، اۉزینی توخته آلمه‌ی، اۉشه یېرگه ییقیلدی و آتلیـق کیشی آته سیدېک تویولدی:

ـ همراه جان اۉغلیم! کۉزینگنی آچ! مېن آتنگ من ... مېن ساغ مـن....! دېیه ییغله ی باشله دی؛ ولی همراه کۉزینی بیـر یۉلـه آچیـب، آتـه سـینی کۉره آلمه دیـ ده، کۉزینی قیته دن یومیب قۉیدی. اما چۉپـان هـم اۉغلـی نی درد و المیدن نېچه کوندن سۉنگ اۉلدی ....

ایتلر هوولشیب ییغلردیلر. چۉپان آته بیلن اوغلی همـراه نینـگ اۉلگنیگـه گۉیا ایچ کویدیرردیلر. دشت و دله لر هم ییغلردی. درد و الملـری خـوددی طبیعتنی اۉز قیغوسیگه سالگن ایدی.

قۉیلر سوروگی ایتلر تمان یوره باشلب، بغبغلری فضا گه ینگره دی. قـۉیلر هم خوددی همراه اوچون ییغله‌گندېک کۉرینردی. هیچ قیـسی لـری هـم آغیزلرینی یېرگه اورمسدن بیر تمانگه یوره باشله دیلر. قۉیاپچکیلر ایندیدن چۉپان آته بیلن اۉغلی همراه نینگ اۉزلری بیلن کۉره آلمـه‌یـدیگن بۉلیـب قالدیلر .... اداغ

سیلبُر

بو ییل یاغینگرچیلیک کوّپ بوّلدی. بورکه‌لیب تورگن قرا بولوتلر کېتمه‌گودېک آسمان نینگ چیرایلی و فیروزه‌دېک کوّمه کوّک رنگینی قاپلب آلگن. یاغینگرچیلیک کون سایین اوج آلیب، یامغیر اوستیگه یامغیر یاغیب، ییر دېگن نرسه سوونی تارتمیدی. بو همه سی خدانینگ نعمتی. انه شو سببدن اوّسیملیکلر جان تاپیب، ییر یوزینی یم یشیل بېزه دی. هر ییل شوندی. حتی قدیم زمانلرده هم شونده‌ی اېکن. بو ییل هم قار و یاغمیر یاغدی. دشت و دله لر تاغ و تاشلر قا رو یاغمیر آستیده قالدی. بیزنینگ محله میزده هم شونده‌ی یاغدی و اوّتلر اوّسیب، اولرنینگ یمیشیل بوّیاغی ییرنینگ هرنقطه سینی بېزه دی. محله میزگه بیر یاندن یاغینگرچیلیک و باشقه تماندن اېسه سیللرهم کېله باشله‌دی. سیل هر ییل کېلردی. دهقانلر و غریبکار اولوس هر ییلده کېله‌جک رزق و روّزی لری اوچون بېللر یېلکه لریده اېکنلرگه سوو قوّییردیلر.

محله میزده ایکی سیل بر بوّلسه، بیرته سی هم بیزنینگ دروازه میزنینگ اوّنگیده اېدی. دروازه سیل ییتیده سیل بر بوّلیب بیزنینگ آرام قوّیمیدی. سیل مېنینگ حویلیم گه اورگن ییتی، یکه مېنی اېمس، بلکه تېوره‌ک تاش قوّشنیلریم نینگ حویلی سیگه هم کیرردی. شونینگ اوچون، بېچاره قوّشنیلریمیزهم بیزنینگ دروازه میز اوّنگیده اوّتگن سیل اوتروسیگه اورمه‌سین دېب، صدق دلدن جان کویدریب، بو یات ایشلردیلر....

بو ییل هم نېچه کوندن بېری اریقلر توّلیب سیل آقدی. بیرکون توستدن سیل آزلدیده، همسایه میز و محله نینگ محنتچی دهقانلری نینگ جانیگه شمال تېگدی. بیر نېچه کون یازیلیب یوره باشله دیلر. اما مېن اوشنده هم

کۆچه گه چیقسم، ایکی کۆزیم اریق تمان تۆرت و قولاغیم کېچه تمانـدن بېللرنینگ گوپیللب دهنه(جویه)لر بویاتلریگه تېگشینی اونوتمه‌گن اېدیم.
بیرکون عادتده‌گیدېک قۆلیمنی آرقه گه توتیب، کۆچه داش همسایه لـریم حضوریگه باردیم. شونده اولردن بیری آچیق قیافه ده کنایه لی:
ـ شمل اکه، هېچ درکینگیز یاغ! دېب سۆره‌دی.
ـ درکیم نی هم سیل آقزیب کېتدیـ دېدیم. پوزخند اوریـب، اوشـنده هـم کۆزیم شو یېـردن اۆتگـن اریـق سـوویده اېـدی. ینـه سـۆزیمنی دوامیـده قیریلیب:
ـ یۆلدن اۆتیب تورگن سوونی باغله‌یدیگن جانـدار آدم یاغ شیکیللی!
ـ دېگنیمده ینه بیرکیشی آه تارتیب، گۆیا بیر یاپیق سرکونلیده باردیک:
ـ جاندار آدم کو بار! لېکن حق و تېغری گپنی کیم اېشیتسین؟ دېدی. اۆشه حق گپ مېنگه هم معلوم، لېکن اونده‌ی آچیق و تـۆغری گپنـی اېـشیتش مېنگه هم قیین. دېمک حق نی آیتسنگ اوررلر، خوشامدگه کـولرلر! چـون اۆتگن ییللرده هرمحله دن بیرـ ایکی سیل بر اۆتر اېکـن اېمـش بیزنینـگ محله میزده بیر سیلبُر بار اېدی. لېکن انه شو سـیل برگـه نېچـه ییللـردن بویان قابل اکه اېگه بۆلیب تورگن. شونینگ اوچون او ییللر آقیمیـده سـیل برنی هموارلب بوغدای اېکردی.
قابل اکه محله میزده گی ناقابل آدملردن بیری. دعواجلاب، خس اۆغری و گپ توقووچیلیگینی همه بیله دی و اونی محله ده قابل چپه هم دېردیلـر و اوندن قورقیب، حذر قیلمیدیگن کیم دېیسن. خدادن قورقمه گن دن قۆرق! دېگن لر.
مېن هم انه شونده ی کیشیدن حذر قیله من، نېگه که قدیمگی سیلبُر اگـر اۆشه بوغدای اوستیدن آچیلسه، اولوسگه کته بیر بخت اېدی، دېگن سۆزنی یکه مېن اېمس، بلکه همه آیتر اېدی. او ایـش نینـگ بجریلیـشیگه نیمـه کېره‌ک؟ فقط اتفاق و بیرلیک. دېمک، محله میز خلقی اتفـاق تـشنه سـی دیر. شونینگ اوچون، اگر بیر ییگیت مېن! دېب تورسه، بیر کته قوزغـالان خلق ایچیده توروب قاله دیـ ده، هرکیم اۆز حقیگه یېتیشه دی.
ایکی کون اۆتدی. ایکی کـون هـم کـۆپ هلهلـه و تـارتقیلر بـیلن. مامـه قلدیراق هـر بیـر قـسیرلگنده یـوره گـیم اېمـس، بلکـه آیـاغیم، قـۆلیم و سویکلریم قسیرلردی. اریقلر داغیـدن توشـمه‌دی. قبلـه تمـان قـره ییـب کۆرینـدی. کۆک آوسیب تـورگن بولوتلرخـوددی اۆق یـای دېـک قوییگـه

اېنیب تورگن گه مینگزردی. بیراق اندهـ سنده مامـه قلـدیراق ایزمهـ ایـز چقماق تاشینی قیره‌گن اوچون یوره گیم بیر زوم اوپقیب، حوصلم قیـسدی و اراده سیزلیک بیلن آغزیمدن:
ـ هوانی طرزی کۉپ بېجای!ـ دېگن سۉز چیقیب کېتدی. شو بیلن کۉچـه گه ساری چیقدیم کوچه دن اۉتگن سوولر ایککی کونده قـوریگن اېـدی و مېن سېکینلیک بیلن تاش کۉپریک تمان جۉنه دیم. تاش کۉپریک یانیـده گی دېوار پناهیده کۉچه خلایقی همیشه گیدېک ییغیلیب توریب، هرتماندن اختلاط اېتردیلر. بوگون اۉشه یېرده کۉپ کیشیلر ییغیلگن اېدیلر. قابل چپه خلایققه گپ ساتردی. توستدن کیم دیر، گپ قوزغه دی:
ـ یاغمی کېتسین اېدی، همه اوییمدن تامچی اۉتدی و جوده کۉپ یاغدیـ دهـ دېدی او.
ـ اېرتهبیرکون سیلی یم کېلیب قالر!
مېن سیل نینگ آتینی اېشیتگنیم دېک یوره‌گیم سېسکنگندېک بۉلیـب، کۉچه تمان فکریم شاشدی. گۉیا سیل کېلسه ینه اویقو باشیمیزدن اوچر... و سیل نینگ نوغله بۉلیب کېلیشنی خیالیمده کۉردیم. ینه گپلر قوزغالدی:
ـ بوقلله بیرسیلبر قازمسک، ایش اوسل! نواده(مبادا) قیسی یېردن اورمسین.
ـ تۉغری!... سیلبر قازماققه تنی بۉلمسه ییگیرمه کیشی کېره‌ک.
ـ ییگیرمهـ اۉتوز کیشی سی یۉق. بـو همـه نینـگ خیـری. بونگـه همـه قۉشیلماغی کېـره‌ک! دېگنـده، قابـل چپـه قورجـه لیـب قۉیـدی و قۉپپـه یگندېک بۉلیب.
ـ هرکیم اۉز دهنه سیدن باخبر بۉلـسه یخـشی اېمـس مـی؟ دېـدی سـله سینینگ. پېشانه سیگه اېگیـب، قابـل بـو ایـشگه نـاموفق اېـدی. مېنـدن سیزلرگه کیشی یۉق! دېگنیده، یوره گیم دوکـ دوکی کۉپه‌یدی. دلیمده‌گـی گپنی آیتسم، دېب خواهله‌دیم، اما حوصلم توگـه دی و آمرانـه سـۉز بـیلن قابلگه قره ب: (قابل اکه کۉپ ایشیـ کۉل دېگنلر، همه یاردملشسه، سیزهم مجبور بۉلرسیز!) دېدیم. او قوققه‌ییب قۉیدیـ ده، ناس قطی سـیدن بیرکپـه ناسنی تیلی آستیگه تشله‌دی و اۉرنیدن توریب اېتگینی قاقشتیردی:
ـ مېنی قابل چپه دېیـدیلر .... ایشیم باشـیمدن آشگن! دېـب، بیزلـردن آیریلدی. سکوت حاکم بۉلدی همه یېر جیم ـ جیت. مېن هم بیرآه تارتدیم ـ ده، اۉرنیمدن توردیم، ولی ایستگیم شـو اېـدی کـه بیرارتـه مېنـی بـیلن همنظر بۉلسه و سۉنگ بیرگه کۉپ خیر اوچون ایشلشگه تـصمیم آلـدیک.

قابل چپه نینگ نزاکتسیزلیگی یالغوز مېن اېمس، بلکه اؤلتیرگن کیشیلر همه سینینگ کؤنگلیگه هم یمان تېگدی. شو اېدی که رستم اکهـ یقین سرداش دوست لریمدن بیری اؤرنیدن توریب: «انه شو آدم اؤرته میزده ییلگدیریغسیز چیققن!» دېدی. غضبلی قیافه ده شوگپ بیلن اؤزیمنی استوار بیلدیم. و خوددی طلبیم قؤلیمگه کېلگندېک:
- اصل بیز مردم نااتفاق میز، بیرکیشی نی آلر شهری بارمی؟ توغریسینی بیرتنگیز ایته آلمه دیلر.
- هی شمل اکه! حقیقتنی سیزهم بیله سیز و بیز هم. منه مېنی آیتگنیمگه خیر دېسنگیز، قابل چپه نی بویات اؤنگیگه کونده لنگ اېتمه سم قؤیمه‌یمن! دېدی قهرچنلیک بیلن دؤستم رستم اکه.
- اوشنداق بؤلگن پیتده سیزنی هم یکه قؤیه سیمیز یېق! دېدیم، اونی ایشانتری ب. همه اؤرنیدن توردی و شام پیتیده، اویلیک اویلریگه جؤنه دیلر.
کېچه آسته ـ سېکین قر اخیمه سینی یازدی. قرا بولوتلر آی نینگ چیرایلی ی ـوزینی کؤرشیگه قویمه‌دی. ایتلر عو ـ عوی قولاغیم گه اندهـ سنده بویاتلر گوپلدیسی بیلن اېشیتیلردی. دېمک قولاغیم دایم انه شو تاووشلر بیلن قامتگه کېلگن.
مېن گاهیده اریق ساری و گاهی اېسه دروازه اؤنگیدن اؤتگن سیلبُرگه نظاره قیلردیم. سیلبر قوروق اېدی و اؤشنده هم قؤرقگنیمدن رویا و خیالیمده سیلبر تؤله سوو بؤلی ب کؤرینر اېدی. سرانجام کېچه ساعت ایکی یریم نی کؤرسه‌تر اېدی. اویقو اوستیمگه غالب بؤلیب، جاییمگه چؤزیلدیم. بیر محل خواب و خیال اؤزاقدن خاتینلر و باله لرسېسی اویقونی کؤزیمدن اوچیردی. اؤرنیمدن بؤکیب توریب، اؤشه تمان قولاق سالدیم.
- وای اوییم کویدی!ـ وای سوو اوردی! دېب، واهمه لی آوازلر آسمانگه چیقدی.
بیردن آیاق یلنگ بېلیمنی کؤتاریب چاپدیم و قؤشنیلریم نی خبرقیلدیم:
- های، تورینگ! سیل... سیل...! انچه چاپدیم، اما خاتینلر نالیشینی هنوز اېشیتردیم. ینه چاپدیم. سوو شغیردیسی قالمه ی، قولاغیمگه یېتیشدی و نېچه دقیقه دن سؤن گ کؤردیم که اریق راشی نینگ ایکی مترچه سی جرله‌گن و ایشـ ایشدن اؤتگن. سوو آلگن حویلی اېگه لری نینگ ناله و فغانی کېچه سکوتینی بوزدی. سیل بارگن یېرنی یېقیتیب، دېوار ـ تاشنی

خرابه گه ایلنتیرگن ایدی. ینه اوچ ـ تؤرت کیشی کیلدی و کیین سوونی باغلش مقصدده پایگیر، اوتون چوب تاپیش تردیده بؤلدیک.
ساعتلر اؤتدی. لیکن سوو باغلنتیرمه دی. انه شو مدت ایچیده چمه سی اؤتوز- قیرق کیشی ییغیلدیلر. سیل دمی کیینگه اوریب کوتینلب، کؤپ اوی و جایلرنی ینهـ ده ویرانه لیککه سالدی. اؤرته دن کؤپ وقت اؤتدی. بیزلر اؤن کیشی سیلبُر آلدینی آچیش اوچون یوگوردیک. سیل هنوز کؤپه لیب، داغ اوستیگه داغ سالیب، اؤتگن جایینی ویران ه گه آیلنتیریب قؤیردی.
مین آلدین و رستم اکه بیلن نیچه کیشی کیینـدن هرسیلبـ گورسیللب چاپردیک. همه میزگه بیرتور تشویش و قؤرقینچ یوز بیـرگن ایـدی. مـین اؤشنده هم رست م بیتیدن بیر آز غضب و انتقام حسی نی سیزدم و شونده رستم اکه ایزیمدن در قهر بؤلیب:
ـ اگر شو پیله قابل چپه دوچ کیلسه، گردنینی قلمدیک قیرقه من! دیدی.
سیل ینه ده مینینگ دروازم اؤنگیدن اؤتگن ایکن. بیزلر ایسه تؤغری قابل چپه بوغدایی نی کیسیب، سیلبرنی آچیش مقصدده چاپدیک و بوغدایگه بیل اورگن چاغیمیزده قابل چ ـپه در حال قه‌یردن دیر بیلی قؤلیده ییتیب کیلدی.
ـ بیل اورمه بوغدایگه، رستم!ـ دیب، بیل نـی رسـتم گـه حوالـه قیلیـدی. صورتیدن قان ـ قوتی اوچگن حالده. مین قابـل چپـه بیلـی نینـگ دسته سیدن محکم اوشله دیم و رستم دن دفاع ای ـتدیم. اما اؤشنده قابل چپه نینگ مشتی باشیمگه نیچه مرته تیگدی. قابل تاغـدن کیـسیب آلگنـدیک ایدی رستم میندن دفاع قیلیب، او بیلن تلاشدی. نیچه کیشی ینـه ییتیـب کیلدیلر و قابل تمان یوریشدیلر:
ـ بو قابل چپه نی اینـدی روده سینی باشـی گـه اوره مـی قؤیمـه یمیـز! دیـیردی. اوروش اوج آلـدی. سـرانجام قابـل چپـه نـی بوغـدای ایچیگـه یاتقیزدیلر و سیل، سیلبر بیلن تؤله آغیر آقه باشلب، بیر کته مصیبت محلـه اهالیسی باشیدن کؤچدی.

(۱۳۷۱ـ ییل، ثور ، خانچهارباغ قیشلاغی

سقرآت

سید هاشم جعفری